PORODIČNI ZAKON BRČKO DISTRIKTA BIH ("Sl. glasnik Brčko distrikta BiH", br. 23/2007)

PORODIČNI ZAKON BRČKO DISTRIKTA BIH

("Sl. glasnik Brčko distrikta BiH", br. 23/2007)

GLAVA I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1

(Predmet)

(1) Ovim zakonom uređuju se porodično-pravni odnosi između bračnih partnera, roditelja i djece, usvojitelja i usvojenika, staratelja i štićenika i odnosi između srodnika u bračnoj, vanbračnoj ili usvojeničkoj porodici, te postupci nadležnih organa u vezi s porodično-pravnim odnosima i starateljstvom.

(2) Porodično-pravni odnosi u smislu ovog zakona su: zaključenje braka, lična prava i dužnosti bračnih partnera, prestanak braka, odnosi roditelja i djece i drugih srodnika, usvojenje, starateljstvo, izdržavanje, imovinski odnosi između bračnih, vanbračnih partnera i drugih srodnika i određeni oblici pravne zaštite porodice.

Član 2

(Porodica)

(1) Porodica, u smislu ovog zakona, je životna zajednica roditelja i djece i drugih srodnika .

(2) Odnosi u porodici zasnivaju se na:

a) zaštiti privatnosti porodičnog života;

b) ravnopravnosti, međusobnom pomaganju i poštovanju članova porodice;

c) obavezi roditelja da osiguraju zaštitu interesa i dobrobiti djeteta i njihovoj odgovornosti u podizanju, odgoju i obrazovanju djeteta;

d) obavezi Brčko distrikta BiH da osigura zaštitu porodice, majke i djeteta u skladu s međunarodnim konvencijama iz ovih oblasti;

e) pružanju starateljske zaštite djeci bez roditeljskog staranja i zaštite odraslih lica koja nisu sposobna same starati se o sebi, svojim pravima, interesima i imovini.

(3) Za pružanje stručne pomoci i zaštite prava i interesa djeteta i ostalih članova porodice, za rješavanje sporova između članova porodice, kao i u svim slučajevima poremećenih porodičnih odnosa nadležno je Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge – Pododjeljenje za socijalnu zaštitu, kao organ starateljstva (u daljnjem tekstu: Organ starateljstva).

Član 3

(Nasilnicko ponašanje)

(1) U porodici nije dozvoljeno nasilničko ponašanje bračnih partnera ili bilo kojeg drugog člana porodice.

(2) Pod nasilničkim ponašanjem podrazumijeva se svako ponašanje koje ima obilježja krivičnog djela nasilja u porodici propisana Krivicnim zakonom Brčko distrikta BiH.

Član 4

(Pojam braka)

(1) Brak je zakonom uređena zajednica života žene i muškarca.

(2) Brak se zasniva na slobodnoj odluci muškarca i žene da zaključe brak, ravnopravnosti bračnih partnera, međusobnom poštovanju i uzajamnom pomaganju.

Član 5

(Pojam vanbračne zajednice)

(1) Vanbračna zajednica, u smislu ovog zakona, je zajednica života žene i muškarca koji nisu u braku ili vanbračnoj zajednici s drugim licima i koja traje najmanje tri godine ako nemaju djecu ili kraće ako je u njoj rođeno zajedničko dijete.

(2) Vanbračna zajednica je izjednacena s bračnom zajednicom u pogledu prava na međusobno izdržavanje i drugih imovinskopravnih odnosa, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom.

GLAVA II - ZAKLJUČENJE BRAKA

Član 6

(Uslovi za postojanje braka)

(1) Brak zaključuju dvije osobe razlicitog spola, slobodnim pristankom, pred nadležnim matičarom Brčko distrikta BiH.

(2) Ako pri zaključenju braka nije ispunjen neki od uslova iz stava 1 ovog člana, smatra se da brak nije ni postojao.

Član 7

(Pravo na tužbu)

Pravo na tužbu za utvrdivanje da li brak postoji ili ne postoji pripada svakom licu koje za to ima pravni interes, kao i Organu starateljstva.

A) Postupak za zaključenje braka

Član 8

(Prijava namjere zaključenja braka)

(1) Lica koja namjeravaju da zaključe brak lično podnose prijavu matičnoj službi na teritoriji Brčko distrikta BiH, nadležnoj po mjestu zaključenja braka.

(2) Uz prijavu iz stava 1 ovog člana lica rođena na teritoriji BiH prilažu izvod iz matične knjige rođenih i uvjerenje o slobodnom bračnom stanju izdate od strane nadležnog matičara po mjestu rođenja koji nisu stariji od trideset dana od dana prijave, ovjerenu kopiju važeceg identifikacionog dokumenta (lična karta, pasoš ili vozacka dozvola), kada je to potrebno i druge isprave, dok su lica koja su rođena u inostranstvu, izuzev država nastalih od Republika

bivše SFRJ dužna priložiti i prijavu boravka koju je izdao nadležni organ na teritoriji BiH.

Član 9

(Provjera uslova za zaključenja braka)

(1) Matičar će, na osnovu izjava osoba koje žele da zaključe brak, a po potrebi i na drugi način provjeriti postoji li koja od bračnih smetnji (čl. od 19 do 26) ili zabrana za zaključenje braka (čl. 27 i 28).

(2) Ako utvrdi da postoji koja od bračnih smetnji ili zabrana, matičar će usmeno saopciti podnosiocima prijave, da ne mogu zaključiti brak i o tome saciniti službenu zabilješku.

(3) Lica koja su podnijele prijavu za zaključenje braka, ukoliko nisu saglasna s usmenim saopćenjem iz stava 2 ovog člana, mogu u roku od 8 (osam) dana od dana saopćenja, uložiti prigovor nadležnom odjeljenju, koje je dužno prigovor razmotriti odmah i donijeti rješenje.

Član 10

(Termin za zaključenje braka)

Dan i vrijeme za zaključenje braka određuje matičar u sporazumu s licima koja žele da zaključe brak.

Član 11

(Postupak matičara)

(1) Matičar će preporučiti licima koja žele da zaključe brak da se, do dana zaključenja braka, uzajamno obavijeste o stanju zdravlja, da posjete porodično savjetovalište i upoznaju se sa stručnim mišljenjem o uslovima za razvoj skladnih bračnih i porodičnih odnosa, kao i da posjete ustanove u oblasti zdravstva radi upoznavanja s mogućnostima i prednostima planiranja porodice.

(2) Matičar će lica koja žele da zaključe brak upoznati s mogucnošcu uređenja imovinskih odnosa iz člana 235 ovog zakona.

(3) Matičar će lica koja žele da zaključe brak upoznati s mogucnošcu sporazumijevanja o prezimenu iz člana 30 ovog zakona i uzet će njihove izjave o prezimenu.

Član 12

(Povlačenje prijave za zaključenje braka)

Ako na dan određen za zaključenje braka ne dodu jedan ili oba bračna partnera, a izostanak ne opravdaju, smatrat će se da je prijava namjere za zaključenje braka povucena.

Član 13

(Mjesto za zaključenje braka)

Zaključenje braka vrši se na svecan način u posebno određenoj službenoj prostoriji ili na nekom drugom mjestu u dogovoru s budućim bračnim partnerima.

Član 14

(Osobe koje prisustvuju zaključenju braka)

Zaključenju braka prisustvuju oba buduća bračna partnera, dva punoljetna svjedoka i matičar.

Član 15

(Zaključenje braka na osnovu punomoći)

(1) U naročito opravdanim slučajevima, nadležni organ uprave može rješenjem dozvoliti da se brak zaključi uz prisustvo samo jednog od budućih bračnih partnera i opunomoćenika drugog.

(2) U punomoći, koja mora biti ovjerena, moraju biti tačno oznaceni lični podaci davaoca punomoći, opunomoćenika i osobe s kojom davalac punomoći želi zaključiti brak i datum izdavanja punomoći.

(3) Punomoć iz stava 2 ovog člana važi 60 dana od dana ovjeravanja.

Član 16

(Izvještaj matičara)

Zaključenje braka počinje izvještajem matičara da su zaključenju braka pristupili podnosioci prijave i da je na osnovu njihovih isprava, izjava, i izjava svjedoka utvrdeno da ne postoje bračne smetnje (čl. od 19 do 26) niti zabrane za zaključenje braka (čl. 27 i 28).

Član 17

(Upoznavanje s pravima i dužnostima bračnih partnera)

Nakon što utvrdi da na njegov izvještaj nema prigovora, matičar će upoznati buduće bračne partnere sa njihovim pravima i dužnostima, tako što će procitati odredbe članova 29 i 30 i članove od 228 do 230 ovog zakona poslije čega će upitati pojedinačno svakog od bračnih partnera da li pristaju da međusobno zaključe brak i o tome kako su se sporazumjeli o prezimenu koje će nositi nakon zaključenog braka.

Član 18

(Cin zaključenja braka)

(1) Brak je zaključen kada budući bračni partneri izjave svoj pristanak.

(2) Nakon pristanka, matičar objavljuje da je brak zaključen.

(3) Matičar upisuje u matičnu knjigu vjencanih zaključen brak i izjave o prezimenu uzete u skladu s članom 30 ovog zakona.

(4) Nakon što se bračni partneri, svjedoci i matičar potpišu u matičnu knjigu vjencanih, matičar bračnim partnerima odmah izdaje izvod iz matične knjige vjencanih.

B) Smetnje za zaključenje braka

Član 19

(Kad brak nije valjan)

Brak nije valjan ako nije zaključen radi zajednice života bračnih partnera.

Član 20

(Razlozi zbog kojih brak nije valjan)

(1) Brak nije valjan ako je na njegovo zaključenje bračni partner pristao u strahu izazvanom ozbiljnom prijetnjom.

(2) Brak nije valjan ako je na njegovo zaključenje bračni partner pristao u zabludi o ličnosti drugog bračnog partnera ili o njegovoj bitnoj osobini.

(3) Zabluda o ličnosti bračnog partnera postoji kada je bračni partner mislio da zaključuje brak s jednom osobom, a zaključio je brak s drugom.

(4) Zabluda o bitnoj osobini bračnog partnera postoji kad se radi o osobini odnosno okolnosti koja bi drugog bračnog partnera odvratila od zaključenja braka da je za nju znao, a naročito u slučaju krajnje opasne ili teške bolesti, protivprirodne navike, spolne nemoći, trudnoce žene s drugim muškarcem, nečasnog zanimanja i ranije osude zbog krivičnog djela učinjenog iz nečasnih pobuda.

Član 21

(Prestanak ranijeg braka)

Brak se ne može zaključiti dok raniji brak ne prestane.

Član 22

(Lice koje ne može zaključiti brak)

Brak ne može zaključiti lice koje zbog duševne bolesti, duševne nerazvijenosti ili iz drugih razloga nije sposobno za rasudivanje.

Član 23

(Srodnici i zaključenje braka)

(1) Brak ne mogu zaključiti medu sobom: krvni srodnici u pravoj liniji, sestra i brat, sestra i brat po majci ili ocu, amidža i bratična, dajdža i sestricna, tetka i bratić, tetka i sestrić, i djeca braće ili sestara, kao ni djeca braće i sestara po ocu ili majci.

(2) Odredbe iz stava 1 ovog člana primjenjuju se i na odnos potpunog usvojenja.

Član 24

(Izjednacenje bračnog i vanbračnog srodstva)

U pogledu uslova za valjanost zaključenja braka, vanbračno srodstvo je izjednaceno s bračnim srodstvom.

Član 25

(Lica koja ne mogu zaključiti brak medu sobom)

(1) Brak ne mogu zaključiti medu sobom: svekar i snaha, zet i punica, očuh i pastorka i maćeha i pastorak, bez obzira da li je brak usljed cijeg su zaključenja došli u ovo srodstvo prestao.

6 (2) Iz opravdanih razloga sud može u vanparničnom postupku dozvoliti zaključenje braka srodnicima iz stava 1 ovog člana.

Član 26

(Punoljetstvo kao uslov za zaključenje braka)

(1) Brak ne može zaključiti lice koje nije navršilo 18 godina života.

(2) Iz opravdanih razloga sud može u vanparničnom postupku dozvoliti zaključenje braka maloljetniku starijem od 16 godina.

C) Zabrane za zaključenje braka

Član 27

(Brak usvojenika i usvojitelja)

(1) Brak ne mogu zaključiti usvojenik i usvojitelj za vrijeme trajanja nepotpunog usvojenja.

(2) Iz opravdanih razloga sud može, u vanparničnom postupku licima iz prethodnog stava, na njihov zahtjev dozvoliti zaključenje braka.

(3) Brak zaključen u skladu s odredbom stava 2 ovog člana ne može se poništiti.

Član 28

(Brak štićenika i staratelja)

(1) Brak ne mogu zaključiti štićenik i staratelj za vrijeme trajanja starateljstva.

(2) Iz opravdanih razloga sud može, u vanparničnom postupku licima iz prethodnog stava, na njihov zahtjev dozvoliti zaključenje braka.

(3) Brak zaključen u skladu s odredbom stava 2 ovog člana ne može se poništiti.

Član 29

(Licna prava i dužnosti bračnih partnera)

(1) Bračni partneri su ravnopravni u braku.

(2) Bračni partneri su dužni jedan drugome biti vjerni, uzajamno se poštovati i pomagati.

(3) Bračni partneri sporazumno određuju mjesto stanovanja.

(4) Bračni partneri sporazumno i ravnopravno odlučuju o radanju, podizanju zajedničke djece i o obavljanju poslova koji se ticu bračne, odnosno porodične zajednice.

Član 30

(Sporazum bračnih partnera o prezimenu)

(1) Bračni partneri će se sporazumjeti prilikom zaključenja braka da za prezime uzmu:

a) prezime jednog ili drugog bračnog partnera;

b) da svaki bračni partner zadrži svoje prezime;

c) da svaki bračni partner svom prezimenu doda prezime drugog bračnog partnera i sporazumiju se o redoslijedu;

d) da jedan bračni partner uzme prezime drugog bračnog partnera i tom prezimenu doda svoje prezime.

(2) Bračni partneri su dužni da se prilikom zaključenja braka izjasne o prezimenu u skladu sa stavom 1 ovog člana, a izjave bračnih partnera matičar će upisati u matičnu knjigu vjencanih.

(3) Ako bračni partneri nemaju isto prezime sporazumno će odrediti prezime djeteta, a ako se o tome ne sporazumiju o prezimenu djeteta odlucit će Organ starateljstva.

Član 31

(Prestanak braka)

(1) Brak prestaje smrcu bračnog partnera, proglašenjem nestalog bračnog partnera umrlim, poništenjem i razvodom braka.

(2) Ako je nestali bračni partner proglašen umrlim, brak prestaje danom koji je po pravosnažnoj odluci suda utvrden kao dan njegove smrti.

(3) Brak prestaje poništenjem i razvodom kad presuda suda o poništenju, odnosno razvodu braka postane punovažna.

Član 32

(Poništenje braka)

Brak će se poništiti ako se utvrdi da je prilikom njegovog zaključenja postojala koja od bračnih smetnji navedenih u članovima od 19 do 26 ovog zakona.

Član 33

(Uslovi za poništenje braka)

(1) Poništenje braka zaključenog u strahu, izazvanom ozbiljnom prijetnjom može tražiti samo bračni partner koji je pod uticajem prijetnje zaključio brak. Tužba se može podnijeti u roku od jedne godine od dana kada je opasnost od izvršenja prijetnje prestala, a bračni partneri su za to vrijeme živjeli zajedno.

(2) Poništenje braka zaključenog u zabludi može tražiti samo bračni partner koji je u zabludi pristao na brak. Tužba se može podnijeti u roku od jedne godine od dana saznanja za zabludu, a bračni partneri su za to vrijeme živjeli zajedno.

Član 34

(Pravo na tužbu za poništenje braka)

(1) Pravo na tužbu za poništenje braka iz razloga navedenih u članovima 19 i 21 ovog zakona pripada bračnim partnerima, svakoj osobi koja ima pravni interes da brak bude poništen i Organu starateljstva.

(2) Sud nece poništiti novi brak koji je zaključen za vrijeme trajanja ranijeg braka jednog od bračnih partnera ako je raniji brak prestao prije zaključenja glavne rasprave.

Član 35

(Prava bračnih partnera i Organa starateljstva kod poništenja braka)

(1) Pravo na tužbu za poništenje braka za vrijeme dok traje razlog iz člana 22 ovog zakona pripada bračnim partnerima i Organu starateljstva.

(2) Nakon prestanka razloga iz prethodnog stava, pravo na tužbu za poništenje braka pripada samo bračnom partneru kojem je vracena poslovna sposobnost, odnosno koji je bio nesposoban za rasudivanje.

(3) Tužba iz stava 2 ovog člana se može podnijeti u roku od jedne godine od prestanka nesposobnosti za rasudivanje, a ako je bračnom partneru oduzeta ili ograničena poslovna sposobnost u roku od jedne godine od pravosnažnosti odluke o vracanju poslovne sposobnosti.

Član 36

(Pravo na tužbu bračnih partnera i Organa starateljstva)

Pravo na tužbu za poništenje braka u slučajevima iz člana 23 ovog zakona pripada bračnim partnerima i Organu starateljstva.

Član 37

(Bračni partneri i pravo na poništenje braka)

(1) Pravo na tužbu za poništenje braka u slučajevima iz člana 25 ovog zakona pripada bračnim partnerima.

(2) Sud može odbiti zahtjev za poništenje braka koji je zaključen bez dozvole suda između srodnika po tazbini, ako utvrdi da su u vrijeme zaključenja braka postojali ili su naknadno nastali važni razlozi zbog kojih se moglo dozvoliti zaključenje braka medu ovim srodnicima.

Član 38

(Pravo na tužbu za poništenje braka)

(1) Pravo na tužbu za poništenje braka koji je bez dozvole suda zaključilo lice koje nije navršilo 18 godina života, pripada Organu starateljstva, maloljetnom bračnom partneru i njegovim roditeljima samo ako nisu nedopuštenim radnjama omogucili zaključenje toga braka.

(2) Sud može odbiti tužbeni zahtjev za poništenje braka ako su u vrijeme zaključenja braka postojali ili su naknadno nastali opravdani razlozi zbog kojih se može dozvoliti zaključenje braka prije punoljetnosti bračnog partnera.

(3) Brak se ne može poništiti nakon što je maloljetni bračni partner navršio 18 godina života, ali bračni partner koji je postao punoljetan može podnijeti tužbu za poništenje braka u roku od jedne godine od punoljetnosti.

D) Razvod braka

Član 39

(Razlozi za razvod braka)

Bračni partner može tražiti razvod braka, ako su bračni odnosi teško i trajno poremećeni.

Član 40

(Sporazumni prijedlog za razvod braka)

(1) Bračni partneri koji imaju zajedničku maloljetnu ili usvojenu djecu, ili djecu nad kojom je produženo roditeljsko pravo, mogu podnijeti sporazumni prijedlog za razvod braka da se, iz razloga navedenih u članu 39 ovog zakona, razvede njihov brak.

(2) Ako jedan od bračnih partnera odustane od sporazumnog prijedloga za razvod braka, a drugi se izjasni da ostaje pri prijedlogu da se brak razvede, taj prijedlog smatrat će se tužbom za razvod braka.

Član 41

(Zadržavanje prezimena)

U slučaju razvoda braka, svaki od bračnih partnera može zadržati prezime koje je imao u vrijeme razvoda braka.

E) Mirenje bračnih partnera

Član 42

(Pokretanje postupka mirenja bračnih partnera)

Po prijemu tužbe odnosno sporazumnog zahtjeva za razvod braka, ako bračni partneri imaju zajedničku maloljetnu ili usvojenu djecu ili djecu nad kojom je produženo roditeljsko pravo, sud će zatražiti od Organa starateljstva da pokuša mirenje bračnih partnera i dostavit će mu primjerak tužbe, odnosno sporazumnog zahtjeva za razvod braka sa svim prilozima.

Član 43

(Zakazivanje ročišta za pokušaj mirenja)

(1) Organ starateljstva zakazat će ročište za pokušaj mirenja na koje će pozvati oba bračna partnera.

(2) Opunomoćenici ne mogu na ročištu za pokušaj mirenja zastupati bračne partnere niti mogu prisustvovati ročištu.

Član 44

(Ročište za pokušaj mirenja)

1) Na ročištu za pokušaj mirenja Organ starateljstva pokušat će da izmiri bračne partnere, a po potrebi preporučit će im da se obrate savjetovalištima ili drugim ustanovama koje im mogu dati potreban savjet.

2) Ako na ročištu za pokušaj mirenja ne dode do izmirenja bračnih partnera, a Organ starateljstva ocijeni da bi do izmirenja moglo doci, može odrediti novo ročište.

Član 45

(Sporazum o zaštiti, odgoju i izdržavanju zajedničke maloljetne djece)

Ako se u postupku pred Organom starateljstva bračni partneri ne izmire, Organ starateljstva nastojat će da se sporazume o zaštiti, odgoju i izdržavanju zajedničke maloljetne djece.

Član 46

(Zapisnik s ročišta o pokušaju mirenja)

(1) O ročištu za pokušaj mirenja Organ starateljstva će saciniti zapisnik koji će sadržavati izjave bračnih partnera da li su se izmirili, odnosno da mirenje nije uspjelo kao i sporazum iz prethodnog člana, ako je do takvog sporazuma došlo.

(2) Zapisnik iz prethodnog stava potpisuju stranke.

(3) Organ starateljstva dužan je da u roku od dva mjeseca sprovede postupak mirenja bračnih partnera i da o rezultatu pokušaja mirenja dostavi zapisnik iz prethodnog stava sudu kojem je podnesena tužba za razvod braka.

Član 47

(Izuzeci o zakazivanju ročišta za pokušaj mirenja)

Izuzetno, Organ starateljstva nije dužan da zakaže ročište za pokušaj mirenja:

a) ako je boravište jednog od bračnih partnera nepoznato najmanje šest mjeseci;

b) ako je jedan o bračnih partera nesposoban za rasudivanje;

c) ako jedan ili oba bračna partnera žive u inostranstvu.

Član 48

(Povlačenje tužbe)

Ako se u postupku pred Organom starateljstva bračni partneri izmire smatrat će se da je tužba povucena.

GLAVA III - ODNOSI RODITELJA I DJECE

A) Majčinstvo i očinstvo

Član 49

(Pojam majčinstva)

Majka djeteta u smislu ovog zakona je žena koja je rodila dijete.

Član 50

(Pojam očinstva)

(1) Ocem djeteta rođenog u braku ili u periodu do 300 dana po prestanku braka, smatra se muž majke djeteta.

(2) Ocem djeteta koje je rođeno van braka, smatra se osoba koja dijete prizna za svoje ili cije se očinstvo utvrdi pravosnažnom sudskom presudom.

(3) Ako je dijete rođeno u vanbračnoj zajednici, a odluka o razvodu braka majke djeteta nije punovažna, ocem djeteta smatra se muškarac koji uz saglasnost sa majkom djeteta prizna dijete za svoje.

Član 51

(Utvrdivanje majčinstva i očinstva)

Ako se majčinstvo ili očinstvo djeteta ne može utvrditi na način kako propisuje član 49 i član 50 stavovi 1 i 2 ovog zakona, utvrduje se priznanjem roditelja ili sudskom odlukom.

Član 52

(Priznavanje majčinstva i očinstva)

(1) Majčinstvo i očinstvo se može priznati u postupku pred matičarom, Organom starateljstva, sudom ili zapisnicarom.

(2) Primjerak zapisnika ili odluke iz stava 1 ovog člana se bez odlaganja dostavlja matičaru nadležnom za upis djeteta u matičnu knjigu rođenih.

(3) Ako je dijete navršilo 16 godina i sposobno je shvatiti znacenje priznanja majčinstva ili očinstva, potreban je i njegov pristanak koji daje pred organima navedenim u stavu 1 ovog člana.

Član 53

(Priznavanje majčinstva i očinstva maloljetnim osobama)

Majčinstvo i očinstvo djeteta može priznati i maloljetna osoba koja je navršila 16 godina i osoba kojoj je ograničena poslovna sposobnost, ako su oni sposobni shvatiti znacenje izjave o priznanju.

Član 54

(Priznavanje majčinstva i očinstva poslije smrti)

(1) Majčinstvo i očinstvo se može priznati i poslije smrti djeteta samo ako je dijete ostavilo potomstvo.

(2) Pod uslovima iz stava 1 ovog člana osobe ovlaštene ovim zakonom za podnošenje tužbe za utvrdivanje majčinstva i očinstva mogu tužbom zahtijevati da se utvrdi majčinstvo i očinstvo umrlog djeteta.

Član 55

(Neopozivost)

Priznanje majčinstva i očinstva je neopozivo.

Član 56

(Priznavanje očinstva prije rođenja djeteta)

(1) Očinstvo se može priznati i prije rođenja djeteta.

(2) U slučaju iz prethodnog stava priznanje očinstva proizvodi pravni ucinak ako se dijete rodi živo.

Član 57

(Pristanak i saglasnost majke djeteta na priznanje očinstva)

(1) Za upis priznanja očinstva u matičnu knjigu rođenih potreban je pristanak majke djeteta.

(2) Ako je majka mlada od 16 godina, ili nije živa, ili je proglašena umrlom, ili joj je oduzeta poslovna sposobnost, ili joj je boravište nepoznato najmanje tri mjeseca, saglasnost na priznanje očinstva daje Organ starateljstva.

(3) Ako je dijete mlade od 16 godina ili je starije od 16 godina ali nije sposobno shvatiti znacenje priznanja, a majka iz razloga navedenih u stavu 2 ovog člana ne može dati pristanak, saglasnost na priznanje očinstva daje Organ starateljstva.

Član 58

(Postupanje matičara kod priznanja očinstva)

(1) Kada primi izjavu, ili zapisnik o priznanju očinstva, ili testament uz koji nije priložena izjava majke o pristanku na priznanje očinstva, matičar nadležan za upis rođenja djeteta će odmah pozvati majku da u roku od 15 dana da ovu izjavu.

(2) Ako je za priznanje potreban pristanak djeteta, odnosno saglasnost Organa starateljstva, matičar će od nadležnog Organa starateljstva odmah zatražiti da u roku od 15 dana dostavi izjavu o pristanku djeteta, odnosno saglasnost Organa starateljstva.

Član 59

(Obavještavanje o priznavanju majčinstva i očinstva)

(1) Osobu koja je priznala majčinstvo ili očinstvo, matičar je dužan obavijestiti da li je dobijen pristanak, odnosno saglasnost iz članova 57 i 58 ovog zakona.

(2) Ako pristanak, odnosno saglasnost iz stava 1 ovog člana nisu dati u predvidenom roku, osoba koja je priznala majčinstvo ili očinstvo može pokrenuti sudski postupak za utvrdivanje majčinstva ili očinstva u rokovima određenim u članovima od 60 do 65 ovog zakona.

B) Utvrdivanje majčinstva i očinstva sudskom odlukom

Član 60

(Tužba radi utvrdivanja)

(1) Tužbu radi utvrdivanja majčinstva i očinstva dijete može podnijeti do navršene 25. godine života.

(2) Ako je dijete maloljetno ili poslovno nesposobno tužbu u njegovo ime podnosi majka odnosno otac, ako vrše roditeljsko pravo, odnosno staratelj uz saglasnost Organa starateljstva.

(3) Tužbu iz stava 1 ovog člana može podnijeti i maloljetno dijete, ako je steklo poslovnu sposobnost prije punoljetstva.

Član 61

(Tužba žene koja sebe smatra majkom djeteta)

Žena koja sebe smatra majkom djeteta, a nije upisana u matičnu knjigu rođenih kao biološka majka, može podnijeti tužbu za utvrdivanje majčinstva u roku od jedne godine od dana saznanja da nije upisana u matičnu knjigu rođenih kao biološka majka, a najkasnije do navršene 18. godine života djeteta odnosno i prije punoljetstva djeteta, ako je maloljetno dijete steklo poslovnu sposobnost prije punoljetstva.

Član 62

(Tužba muškarca koji sebe smatra ocem djeteta)

Muškarac koji sebe smatra ocem djeteta može podnijeti tužbu radi utvrdivanja očinstva u roku od jedne godine od dana saznanja za rođenje djeteta, a najkasnije do navršene 18. godine života djeteta odnosno i prije punoljetstva djeteta, ako je maloljetno dijete steklo poslovnu sposobnost prije punoljetstva.

Član 63

(Rokovi za podnošenje tužbe radi utvrdivanja očinstva)

(1) Majka djeteta može podnijeti tužbu radi utvrdivanja očinstva do 18. godine života djeteta.

(2) Muškarac koji sebe smatra ocem djeteta može podnijeti tužbu radi utvrdivanja očinstva u roku od jedne godine od prijema obavijesti o tome da nije dobijen pristanak majke i djeteta, odnosno saglasnost Organa starateljstva iz člana 57 ovog zakona, a najkasnije

do navršene 18. godine života djeteta odnosno i prije punoljetstva djeteta, ako je maloljetno dijete steklo poslovnu sposobnost prije punoljetstva.

Član 64

(Postupanje Organa starateljstva)

(1) Organ starateljstva može podnijeti tužbu radi utvrdivanja majčinstva i očinstva.

2) Tužba iz stava 1 ovog člana može se podnijeti do navršene 18. godine života djeteta odnosno i prije punoljetstva djeteta, ako je maloljetno dijete steklo poslovnu sposobnost prije punoljetstva.

Član 65

(Tužba protiv zakonskih zastupnika umrlih osoba)

(1) Poslije smrti osobe za koju se smatra da je majka, odnosno otac djeteta, tužba radi utvrdivanja majčinstva ili očinstva se podnosi protiv zakonskih nasljednika umrle osobe.

(2) Tužba iz stava 1 ovog člana može se podnijeti u roku od jedne godine od smrti osobe za koju se tvrdi da je majka, odnosno otac djeteta, odnosno jedne godine od pravosnažnosti rješenja o nasljedivanju.

C) Osporavanje majčinstva i očinstva

Član 66

(Osporavanje majčinstva i očinstva od strane djeteta)

(1) Dijete može osporavati da mu je majka ili otac osoba koja je u matičnu knjigu rođenih upisana kao njegova majka ili otac, osim u slučaju kada je majčinstvo ili očinstvo utvrdeno pravosnažnom sudskom presudom.

(2) Tužbu iz prethodnog stava dijete može podnijeti do navršene 25. godine života.

(3) U ime djeteta koje je maloljetno ili nad kojim roditelj ostvaruje roditeljsko staranje nakon punoljetstva, tužbu iz stava 1 ovog člana podnosi staratelj za poseban slučaj postavljen za tu parnicu.

Član 67

(Osporavanje majčinstva)

(1) Žena koja je u matičnu knjigu rođenih upisana kao majka djeteta može osporavati majčinstvo.

(2) Tužbu iz stava 1 ovog člana žena može podnijeti u roku od jedne godine od saznanja za činjenicu koja isključuje njeno majčinstvo, a najkasnije do navršene 10. godine života djeteta.

(3) Žena koja sebe smatra majkom djeteta može osporavati majčinstvo ženi koja je u matičnu knjigu rođenih upisana kao majka, ako istovremeno traži da se utvrdi njeno majčinstvo.

(4) Tužbu iz stava 3 ovog člana, žena može podnijeti u roku od jedne godine od saznanja da je majka djeteta, a najkasnije do navršene 10. godine života djeteta.

(5) Ako je ženi oduzeta poslovna sposobnost, tužbu radi osporavanja majčinstva iz stavova 2 i 4 ovog člana, može podnijeti njen staratelj uz odobrenje Organa starateljstva.

Član 68

(Osporavanje očinstva)

(1) Muž majke može osporavati očinstvo djeteta rođenog u braku ili u periodu do 300 dana od prestanka braka, ako smatra da mu nije otac.

(2) Ako je mužu potpuno oduzeta poslovna sposobnost, tužbu radi osporavanja iz stava 1 ovog člana, može podnijeti njegov staratelj uz odobrenje Organa starateljstava.

(3) Tužba iz stavova 1 i 2 ovog člana se može podnijeti u roku od jedne godine od dana saznanja za činjenicu koja dovodi u sumnju očinstvo, a najkasnije do navršene 18. godine života djeteta.

Član 69

(Osporavanje očinstva od strane majke djeteta)

(1) Majka može osporavati očinstvo djeteta rođenog u braku ili u periodu do 300 dana od prestanka braka.

(2) Ako je majci oduzeta poslovna sposobnost, tužbu radi osporavanja očinstva može podnijeti njen staratelj uz odobrenje

Organa starateljstva.

(3) Tužba iz stavova 1 i 2 ovog člana, može se podnijeti u roku od jedne godine od rođenja djeteta.

Član 70

(Osporavanje očinstva od strane muškarca koji sebe smatra ocem djeteta)

(1) Muškarac koji sebe smatra ocem djeteta rođenog u braku ili u periodu do 300 dana od dana prestanka braka može osporavati očinstvo mužu majke djeteta ako je živio u zajednici s majkom djeteta u vrijeme zaceca djeteta ili je zajednicu života sa njom zasnovao prije rođenja djeteta, pod uslovom da istom tužbom traži da se utvrdi njegovo očinstvo.

(2) Tužba za osporavanje očinstva iz stava 1 ovog člana može se podnijeti u roku od jedne godine od dana saznanja za rođenje djeteta a najkasnije do navršene 18. godine života djeteta.

Član 71

(Tužba za osporavanje i priznanje očinstva)

(1) Muškarac koji je priznao očinstvo, a kasnije saznao za činjenicu koja isključuje njegovo očinstvo, može podnijeti tužbu za osporavanje svog očinstva.

(2) Tužba iz prethodnog stava može se podnijeti u roku od jedne godine po saznanju za okolnosti koje bi isključivale očinstvo, a najkasnije u roku od pet godina od davanja izjave o priznavanju očinstva.

Član 72

(Tužba za osporavanje i istovremeno utvrdivanje očinstva)

(1) Muškarac koji sebe smatra ocem djeteta može tužbom osporavati očinstvo muškarcu koji je to dijete priznao za svoje, ako istovremeno traži da se utvrdi njegovo očinstvo.

(2) Tužba iz stava 1 ovog člana se može podnijeti u roku od jedne godine od dana saznanja činjenice za priznanje očinstva u matičnu knjigu rođenih.

Član 73

(Majčinstvo i očinstvo koje se ne može osporavati)

(1) Nije dozvoljeno osporavanje majčinstva i očinstva utvrdenog pravosnažnom sudskom odlukom.

(2) Nije dozvoljeno osporavanje majčinstva i očinstva poslije smrti djeteta.

D) Utvrdivanje i osporavanje očinstva djeteta začetog medicinski potpomognutom oplodnjom

Član 74

(Očinstvo djeteta začetog medicinski potpomognutom oplodnjom)

Nije dozvoljeno u sudskom postupku utvrdivati ili osporavati majčinstvo i očinstvo djeteta koje je začeto medicinski potpomognutom oplodnjom.

Član 75

(Osporavanje majčinstva djetetu rođenom medicinski potpomognutom oplodnjom)

(1) Izuzetno, žena koja je rodila dijete začeto iz jajne ćelije druge žene, može osporavati svoje majčinstvo ako je u postupku medicinski potpomognute oplodnje dijete začeto bez njene pismene saglasnosti.

(2) Muž majke može osporavati očinstvo djeteta rođenog u braku ili u periodu do 300 dana od prestanka braka, ako je u postupku medicinski potpomognute oplodnje dijete začeto sjemenom drugog muškarca bez pismene saglasnosti muža.

(3)Tužba radi osporavanja majčinstva, odnosno očinstva može se podnijeti u roku od jedne godine od dana saznanja za zacece djeteta na način iz stavova 1 i 2 ovog člana, a najkasnije do navršene 18. godine života djeteta.

GLAVA IV - USVOJENJE

Član 76

(Pojam usvojenja)

(1) Usvojenje je poseban oblik porodično-pravne zaštite djece bez roditelja ili bez odgovarajuceg roditeljskog staranja, kojim se zasniva

roditeljski, odnosno srodnicki odnos.

(2) Usvojenje se može zasnovati kao nepotpuno i potpuno.

Član 77

(Pravo djeteta)

Dijete ima pravo da zna da je usvojeno.

A) Uslovi za zasnivanje usvojenja

Član 78

(Ograničenja kod usvojenja)

(1) Usvojenje se može zasnovati samo ako je u interesu usvojenika.

(2) Ne može se usvojiti srodnik po krvi u pravoj liniji, ni brat ni sestra.

(3) Staratelj ne može usvojiti svog štićenika dok ga Organ starateljstva ne razriješi dužnosti staratelja.

Član 79

(Usvojenje novorođenceta)

(1) Ne može se usvojiti dijete dok ne prode tri mjeseca od njegovog rođenja.

(2) Ne može se usvojiti dijete maloljetnih roditelja. Izuzetno, ovo se dijete može usvojiti po isteku jedne godine od dana rođenja, ako nema izgleda da će se podizati u porodici roditelja, odnosno drugih bližih srodnika.

(3) Dijete ciji su roditelji nepoznati može se usvojiti po isteku tri mjeseca od njegovog napuštanja.

Član 80

(Uslovi u pogledu državljanstva usvojitelja)

(1) Usvojitelj može biti državljanin Bosne i Hercegovine.

(2) Usvojitelj može biti i strani državljanin ako za to postoje naročito opravdani razlozi, odnosno ako je usvojenje u najboljem interesu za dijete, i ako dijete ne može biti usvojeno u Bosni i Hercegovini.

(3) Usvojenje iz stava 2 ovog člana ne može zasnovati bez prethodnog odobrenja Organa starateljstva.

Član 81

(Životna dob usvojitelja)

(1) Usvojiti može osoba koja je u životnoj dobi od 25 do 45 godina i da je starija od usvojenika najmanje 18 godina.

(2) Usvojitelji koji zajednički usvajaju isto dijete, mogu ga usvojiti i ako samo jedno od njih ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana.

(3) Ako postoje lično opravdani razlozi usvojitelj može biti i osoba starija od 45 godina, ali dobna razllika između usvojitelja i usvojenika ne smije biti veca od 45 godina.

Član 82

(Uslovi u pogledu osobe kao usvojitelja)

(1) Usvojiti ne može osoba:

a) kojoj je oduzeto roditeljsko pravo;

b) kojoj je ograničena ili oduzeta poslovna sposobnost;

c) koja ne pruža dovoljno sigurnosti da će pravilno ostvarivati roditeljsko staranje.

(2) Usvojiti ne može ni osoba kod cijeg bračnog partnera postoji jedan od razloga iz stava 1 ovog člana.

Član 83

(Usvojenje s pristankom roditelja)

(1) Za usvojenje je potreban pristanak oba roditelja ili jednog roditelja djeteta, ako ovim zakonom nije drugacije određeno.

(2) Pristanak roditelja mora biti izricit u odnosu na vrstu usvojenja.

Član 84

(Usvojenje bez pristanka roditelja)

Za usvojenje nije potreban pristanak roditelja usvojenika:

a) kome je oduzeto roditeljsko pravo;

b) koji ne živi s djetetom, a tri mjeseca je u vecoj mjeri zapustio staranje o djetetu;

c) koji je maloljetan, a nije sposoban shvatiti znacenje usvojenja;

d) kome je ograničena ili oduzeta poslovna sposobnost;

e) kome je boravište nepoznato najmanje šest mjeseci, a u tom periodu se ne brine za dijete.

Član 85

(Usvojenje uz pristanak staratelja)

(1) Za usvojenje djeteta pod starateljstvom potreban je pristanak staratelja, osim ako pristanak daje maloljetni roditelj.

(2) Ako je staratelj osoba zaposlena u Organu starateljstva, pristanak za usvojenje daje staratelj za poseban slučaj.

Član 86

(Posebni uslovi za potpuno usvojenje)

(1) Potpuno se može usvojiti dijete do 10 godine života.

(2) Potpuno mogu usvojiti dijete bračni partneri zajednički, te maćeha ili očuh djeteta koje se usvaja.

(3) Vanbračni partneri koji žive u vanbračnoj zajednici najmanje pet godina mogu potpuno usvojiti dijete ako za to postoje naročito opravdani razlozi.

Član 87

(Posebni uslovi za nepotpuno usvojenje)

(1) Nepotpuno se može usvojiti dijete do navršene 18. godina života.

(2) Za usvojenje djeteta starijeg od 10 godina potreban je njegov pristanak.

(3) Nepotpuno mogu usvojiti bračni partneri zajednički, jedan bračni partner uz pristanak drugog i maćeha ili očuh djeteta koje se usvaja.

(4) Osoba koja nije u braku i vanbračni partneri koji žive u vanbračnoj zajednici koja traje najmanje pet godina mogu nepotpuno usvojiti dijete ako za to postoje naročito opravdani razlozi.

B) Postupak zasnivanja usvojenja

Član 88

(Nadležnost Organa starateljstva)

(1) Za vodenje postupka zasnivanja usvojenja nadležan je Organ starateljstva po mjestu prebivališta, odnosno boravišta djeteta, ako se njegovo prebivalište ne može utvrditi.

(2) Osoba koja želi usvojiti dijete podnosi zahtjev Organu starateljstva.

(3) U postupku zasnivanja usvojenja djeteta isključena je javnost.

Član 89

(Utvrdivanje ispunjavanja uslova za zasnivanje usvojenja)

(1) Organ starateljstva, na osnovu priloženih, odnosno po službenoj dužnosti pribavljenih dokaza, utvrduje da li su ispunjeni uslovi za zasnivanje usvojenja propisanih ovim zakonom.

(2) Organ starateljstva, po službenoj dužnosti pribavlja mišljenje o postojanju uslova i podobnosti osobe koja želi usvojiti dijete od Organa starateljstva prema prebivalištu te osobe, i drugih odgovarajucih organizacija i stručnjaka (socijalni radnik, psiholog, ljekar, pedagog i drugi).

Član 90

(Pristanak za usvojenje)

(1) U postupku zasnivanja usvojenja roditelj djeteta, bračni partner osobe koja namjerava usvojiti dijete i dijete daju svoj pristanak za usvojenje pred Organom starateljstva koji vodi postupak ili pred Organom starateljstva svog prebivališta, odnosno boravišta, ako se prebivalište ne može utvrditi.

(2) Ako je pristanak dat pred Organom starateljstva koji ne vodi postupak zasnivanja usvojenja, ovaj organ će ovjereni zapisnik odmah dostaviti organu koji vodi postupak.

(3) Dijete svoj pristanak na usvojenje daje bez prisustva roditelja i osobe koja ga želi usvojiti.

Član 91

(Pristanak na usvojenje prije pokretanja postupka)

(1) Roditelj svoj pristanak na usvojenje može dati i prije pokretanja postupka zasnivanja usvojenja, ali tek kada dijete navrši tri mjeseca

života.

(2) Organ starateljstva će upoznati roditelja s pravnim posljedicama njegovog pristanka i usvojenja prije nego on da pristanak na usvojenje.

(3) Pristanak se daje na zapisnik, a ovjereni prijepis zapisnika urucuje se roditelju.

(4) Roditelj ciji pristanak na usvojenje djeteta nije potreban, kao i roditelj koji je pristao da dijete usvoje njemu nepoznati usvojitelji, nije stranka u postupku.

Član 92

(Upozorenje na obaveze i upoznavanje s pravnim posljedicama usvojenja)

(1) U postupku zasnivanja usvojenja Organ starateljstva upozoriti će usvojitelje na obaveze iz člana 77 ovog zakona.

(2) U postupku zasnivanja usvojenja Organ starateljstva upoznat će roditelje djeteta, usvojitelje i dijete starije od 10 godina s pravnim posljedicama usvojenja.

Član 93

(Smještaj budućeg usvojenika u porodicu)

(1) Prije donošenja rješenja o zasnivanju usvojenja Organ starateljstva će, bez naknade, smjestiti dijete u porodicu budućeg usvojitelja na period od šest mjeseci ili kraće ako je to u interesu djeteta.

(2) Za vrijeme trajanja smještaja iz stava 1 ovog člana dijete će biti pod ličnim nadzorom Organa starateljstva kako bi se utvrdilo da li je usvojenje u njegovom najboljem interesu.

Član 94

(Rješenje o zasnivanju usvojenja)

(1) U izreci rješenja o zasnivanju usvojenja Organ starateljstva navodi: lično ime usvojenika, datum i mjesto rođenja, državljanstvo usvojenika, lično ime jednog roditelja, matični broj i državljanstvo usvojitelja, vrstu usvojenja i novo lično ime usvojenika.

(2) Protiv rješenja o zasnivanju usvojenja stranka može podnijeti žalbu u roku od osam dana od dana prijema.

(3) Usvojenje je zasnovano kada rješenje o zasnivanju postane pravosnažno.

(4) Organ starateljstva dužan je pravosnažno rješenje o zasnivanju usvojenja odmah dostaviti nadležnom matičaru radi upisa u matičnu knjigu rođenih.

Član 95

(Evidencija o usvojenoj djeci)

(1) Organ starateljstva vodi spis predmeta o usvojenoj djeci.

(2) Podaci o usvojenju službena su tajna.

(3) Uvid u spis predmeta o usvojenju dopustiti će se punoljetnom usvojeniku, usvojitelju i roditelju djeteta koji je dao pristanak za usvojenje, u skladu s članom 83 ovog zakona.

(4) Organ starateljstva će dopustiti uvid u spis predmeta maloljetnom usvojeniku ukoliko utvrdi da je u njegovom interesu.

(5) Uvid u spis predmeta nece se dopustiti roditelju kojem je oduzeto roditeljsko pravo, niti roditelju koji je pristao da dijete usvoje njemu nepoznati usvojitelji.

(6) Gradonacelnik Brčko distrikta BiH će u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti uputstvo o načinu i vodenju evidencije o licima koja su usvojena na prijedlog Odjeljenja za zdravstvo i ostale usluge – Pododjeljenja za socijalnu zaštitu.

C) Prava i dužnosti iz potpunog usvojenja

Član 96

(Potpuno usvojenje)

(1) Potpunim usvojenjem se između usvojitelja i njegovih srodnika s jedne strane i usvojenika i njegovih potomaka s druge strane, zasniva neraskidivi odnos srodstva, jednak krvnom srodstvu.

(2) U matičnu knjigu rođenih usvojitelji se upisuju kao roditelji usvojenika.

Član 97

(Prestanak medusobnih prava i dužnosti)

Potpunim usvojenjem prestaju medusobna prava i dužnosti usvojenika i njegovih krvnih srodnika, osim ako dijete usvoji maćeha ili očuh.

Član 98

(Određivanje ličnog imena usvojenika)

(1) Usvojitelji sporazumno određuju ime usvojeniku.

(2) Usvojenik dobija zajedničko prezime usvojitelja. Ako usvojitelji nemaju zajedničko prezime, sporazumno će odrediti prezime usvojenika.

(3) Ako se ne postigne sporazum iz stavova 1 i 2 ovog člana, o ličnom imenu usvojenika će odluciti Organ starateljstva.

Član 99

(Ograničenje prava na osporavanje i utvrdivanje majčinstva i očinstva)

Osporavanje i utvrdivanje majčinstva i očinstva nije dozvoljeno nakon zasnivanja potpunog usvojenja.

D) Prava i dužnosti iz nepotpunog usvojenja

Član 100

(Nepotpuno usvojenje)

(1) Nepotpunim usvojenjem nastaju između usvojitelja, s jedne strane, te usvojenika i njegovih potomaka s druge strane, prava i dužnosti koja prema zakonu postoje između roditelja i djece, osim ako ovim zakonom nije drugacije određeno.

(2) Nepotpuno usvojenje ne utice na prava i dužnosti usvojenika prema njegovim roditeljima i drugim srodnicima.

Član 101

(Određivanje ličnog imena kod nepotpunog usvojenja)

(1) Usvojitelji mogu odrediti ime usvojeniku.

(2) Usvojenik dobija prezime usvojitelja, osim ako usvojitelj odluci da usvojenik zadrži svoje prezime ili da svom prezimenu doda

prezime usvojitelja.

(3) Za promjenu ličnog imena potreban je pristanak usvojenika starijeg od 10 godina.

Član 102

(Ograničenje ili isključenje iz prava nasljedivanja)

Usvojitelj može usvojenika ograniciti ili isključiti iz prava nasljedivanja, pod uslovima predvidenim u Zakonu o nasljedivanju.

E) Raskid nepotpunog usvojenja

Član 103

(Uslovi za raskid nepotpunog usvojenja)

Nepotpuno usvojenje može raskinuti Organ starateljstva po službenoj dužnosti ili na prijedlog usvojitelja, ako utvrdi da to zahtijevaju opravdani interesi maloljetnog usvojenika.

Član 104

(Zahtjev za raskid nepotpunog usvojenja)

O raskidu nepotpunog usvojenja Organ starateljstva može odluciti i na pojedinacan ili zajednički zahtjev usvojitelja i punoljetnog usvojenika, ako utvrdi da za to postoje opravdani razlozi.

Član 105

(Izdržavanje kod raskida nepotpunog usvojenja)

(1) Ako maloljetni usvojenik nema krvnih srodnika koji su ga po zakonu dužni izdržavati ili ga oni nisu u stanju izdržavati, Organ starateljstva može rješenjem o raskidu usvojenja obavezati usvojitelje da izdržavaju usvojenika.

(2) Ako usvojitelj nije sposoban za rad i nema dovoljno sredstava za život, Organ starateljstva može rješenjem o raskidu usvojenja obavezati punoljetnog usvojenika da izdržava usvojitelja, uzimajuci u obzir i razloge koji su doveli do raskida usvojenja.

(3) Rješenjem iz stavova 1 i 2 ovog člana, izdržavanje se može odrediti najduže do jedne godine.

Član 106

(Pravne posljedice pravosnažnog rješenja o raskidu usvojenja)

(1) Usvojenje prestaje kada rješenje o raskidu usvojenja postane pravosnažno.

(2) U slučaju raskida usvojenja usvojenik može zadržati prezime usvojitelja.

(3) Rješenje o raskidu usvojenja Organ starateljstva dužan je u roku od osam dana od dana pravosnažnosti rješenja dostaviti nadležnom matičaru radi upisa u matičnu knjigu rođenih.

GLAVA V - PRAVA I DUŽNOSTI RODITELJA I DJECE

A) Prava i dužnosti djeteta

Član 107

(Pravo djeteta na staranje)

(1) Dijete ima pravo na staranje o životu, zdravlju i razvoju ličnosti.

(2) Dijete ima pravo živjeti sa roditeljima. Ako ne živi s oba roditelja ili s jednim roditeljem, pravo je djeteta da redovno održava lične odnose i neposredne kontakte sa roditeljem s kojim ne živi. Dijete ima pravo održavati lične odnose i neposredne kontakte i s nenom i djedom.

(3) Dijete ima pravo na zaštitu od nezakonitog miješanja u njegovu privatnost i porodicu.

Član 108

(Pravo na izražavanje i uvažavanje vlastitog mišljenja)

(1) Dijete ima pravo na izražavanje i uvažavanje vlastitog mišljenja u skladu sa njegovim uzrastom i zrelosti.

(2) Pravo je djeteta da traži zaštitu svojih prava pred nadležnim organom.

(3) Dijete ima pravo na posebnog staratelja u slučajevima predvidenim ovim zakonom.

(4) Posebnog staratelja imenuje Organ starateljstva. U slučajevima u kojima je za zaštitu prava djeteta nadležan Organ starateljstva, posebnog staratelja imenuje sud.

Član 109

(Pravo na obrazovanje, izbor škole i zanimanje)

(1) Dijete ima pravo na: obrazovanje, izbor škole i zanimanje, u skladu sa svojim sposobnostima i sklonostima.

(2) Dijete ima pravo na zaposlenje koje nije štetno za njegovo zdravlje i njegov razvoj.

Član 110

(Pravo na zaštitu od svih oblika nasilja)

Dijete u porodici ima pravo na zaštitu od svih oblika nasilja, zloupotrebe, zapostavljanja i zanemarivanja.

Član 111

(Dužnosti djeteta)

(1) Dijete je dužno poštovati roditelje i ostale članove porodice.

(2) Dužnost djeteta je da pomaže roditeljima.

B) Roditeljsko staranje

Član 112

(Pojam roditeljskog staranja)

(1) Roditeljsko staranje je skup odgovornosti, dužnosti i prava roditelja koji imaju za cilj zaštitu ličnih i imovinskih prava i interesa.

(2) Roditeljsko staranje ostvaruje se u najboljem interesu djeteta.

Član 113

(Odgovornost roditelja)

(1) Roditelji su zajednički i prvenstveno odgovorni za razvoj i odgoj djeteta.

(2) Roditelji treba da osiguraju zaštitu djeteta koja je nužna za njegovu dobrobit.

Član 114

(Ograničenje i oduzimanje roditeljskog staranja)

(1) Ograničenje i oduzimanje roditeljskog staranja je moguce odlukom nadležnog organa, iz razloga i na način propisan ovim

zakonom.

(2) Roditelj se ne može odreci roditeljskog staranja.

Član 115

(Upoznavanje djeteta sa njegovim pravima)

Roditelji su obavezni i odgovorni upoznati dijete sa njegovim pravima i omoguciti mu njihovo ostvarenje.

Član 116

(Sporazum o određivanju ličnog imena djeteta)

(1) Roditelji sporazumno određuju lično ime djeteta.

(2) Ako ne postignu sporazum iz stava 1 ovog člana o ličnom imenu djeteta odlucit će Organ starateljstva.

Član 117

(Dužnosti roditelja)

(1) Roditelji su dužni starati se o životu i zdravlju djeteta.

(2) Roditelji su dužni cuvati dijete, zadovoljiti njegove potrebe i štititi ga od svih oblika poroka i prijestupa: droga, alkohol, skitnicarenje, razbojništvo, krada, prostitucija, prosjacenje, kao i svih oblika maloljetnicke delikvencije, te nasilja, povreda, ekonomske eksploatacije, seksualne zloupotrebe i svih drugih asocijalnih pojava.

(3) Radi zaštite interesa djeteta roditelji su dužni u skladu s uzrastom i zrelosti djeteta kontrolisati njegovo ponašanje.

Član 118

(Sadržaj odgoja djeteta)

Roditelji imaju dužnost i pravo odgajati dijete u duhu mira, dostojanstva, tolerancije, slobode, ravnopravnosti i solidarnosti, a u skladu s uzrastom i zrelosti djeteta, unapredivati njegovo pravo i odgovornost na slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti.

Član 119

(Obrazovanje djece)

(1) Roditelji imaju dužnost i pravo starati se o obrazovanju svoje djece.

Obrazovanje treba da bude usmjereno na razvoj ličnosti djeteta i njegovih psihofizickih sposobnosti, na poštovanje prava i osnovnih sloboda covjeka, na pripremanje djeteta za odgovornost života u društvu, te poštovanje prirodne okoline.

(2) Roditelji su dužni brinuti se o redovnom osnovnom i srednjem školovanju djeteta.

(3) Roditelji su dužni prema svojim mogućnostima i prema sposobnostima djeteta brinuti se i o njegovom visokom obrazovanju.

Član 120

(Zastupanje djece)

(1) Dužnost i pravo roditelja je zastupanje djeteta, osim ako je ovim zakonom drugacije određeno.

(2) Maloljetnik koji je navršio 16 godina može sam sklapati pravne poslove kojima stice prava, ako zakon ne određuje drugacije. Pravne poslove kojima raspolaže imovinom ili preuzima obaveze maloljetnik može sklapati samo uz saglasnost roditelja.

(3) Maloljetnik koji radom ostvaruje prihode može raspolagati ličnim dohotkom i zaradom i pri tome dužan je doprinositi za svoje izdržavanje, odgoj i obrazovanje.

(4) Ako se maloljetnom djetetu treba nešto uruciti ili saopštiti to se može pravosnažno uciniti jednom ili drugom roditelju, a ako roditelji ne žive zajedno onom roditelju s kojim dijete živi.

Član 121

(Izdržavanje djece)

(1) Roditelji imaju dužnost i pravo izdržavati dijete u skladu s odredbama ovog zakona.

(2) Dužnost je roditelja da djetetu osiguraju životne uslove potrebne za njegov razvoj.

Član 122

(Upravljanje imovinom djeteta)

Dužnost i pravo roditelja je da u skladu s odredbama ovog zakona upravljaju imovinom djeteta do njegovog punoljetstva.

Član 123

(Pravo na življenje s djetetom)

(1) Roditelji imaju pravo živjeti sa svojim djetetom osim ako to nije u interesu djeteta.

(2) Ako ne žive s djetetom, oba roditelja su dužna održavati lične odnose i neposredne kontakte s djetetom i poštovati veze djeteta s drugim roditeljem, ukoliko sud ne odredi drugacije.

Član 124

(Staranje o djetetu)

(1) Roditelji se zajednički, sporazumno i ravnopravno staraju o djetetu, osim ako je drugacije uređeno ovim zakonom.

(2) O djetetu se stara samo jedan roditelj, kao samohrani roditelj, pod uslovom da je drugi roditelj umro, proglašen umrlim, nepoznatog boravišta najmanje šest mjeseci, ako mu je oduzeto roditeljsko staranje i ako mu je oduzeta ili ograničena poslovna sposobnost.

(3) U slučaju spora između roditelja o ostvarivanju roditeljskog staranja, odluku donosi Organ starateljstva na cijem podrucju dijete ima prebivalište.

Član 125

(Staranje jednog roditelja)

(1) Ako roditelji ne žive u porodičnoj zajednici, roditeljsko staranje ostvaruje roditelj s kojim dijete živi. U slučaju kada je roditelj spriječen da se stara o djetetu, nepoznatog boravišta, duže ne izvršava obavezu izdržavanja ili je nedostupan, roditelj s kojim dijete živi samostalno odlučuje o zaštiti ličnih, imovinskih i drugih interesa djeteta i nije potrebna saglasnost drugog roditelja.

(2) Roditelj s kojim dijete ne živi ima pravo da bude informisan od drugog roditelja o važnim stvarima koje se ticu života djeteta. Ako se ne slaže s nekim postupkom ili mjerom drugog roditelja može se obratiti Organu starateljstva koji će o tome odluciti.

(3) Ako su oba roditelja nesposobna ili spriječena se starati o djetetu, Organ starateljstva će odluciti o smještaju djeteta u drugu porodicu ili

u ustanovu.

(4) U odluci iz stava 3 ovog člana, Organ starateljstva odlučuje o odgovornostima, pojedinim dužnostima i pravima svakog roditelja prema djetetu.

(5) Roditelj s kojim dijete živi mora prethodno i blagovremeno obavijestiti Organ starateljstva i drugog roditelja o promjeni prebivališta ili boravišta koja uticu na obavljanje dužnosti drugog roditelja.

Član 126

(Izmjena odluke o staranju djeteta)

Ako to zahtijevaju promijenjene okolnosti, sud će, po tužbi jednog od roditelja ili na zahtjev Organa starateljstva, donijeti novu odluku o staranju o djetetu.

Član 127

(Staranje djeteta u slučaju smrti roditelja)

(1) U slučaju smrti roditelja s kojim je dijete živjelo, ili je čuvanje i odgoj djeteta povjerio drugoj osobi, Organ starateljstva će odluciti o daljnjem staranju o djetetu.

(2) Ako se dijete bez pravnog osnova nalazi kod druge osobe koja sprečava roditelja da ostvaruje roditeljsko staranje, sud će po tužbi roditelja ili Organa starateljstva odluciti o daljnjem staranju o djetetu.

(3) Postupak u slučajevima iz stavova 1 i 2 ovog člana je hitan.

Član 128

(Održavanje ličnih odnosa s djetetom)

(1) Održavanje ličnih odnosa i neposrednih kontakata djeteta s roditeljem s kojim ne živi će urediti Organ starateljstva.

(2) U donošenju odluke iz stava 1 ovog člana Organ starateljstva će uvažiti sporazum roditelja, ako je u najboljem interesu djeteta.

(3) Održavanje ličnih odnosa i neposrednih kontakata djeteta s roditeljem se može ograniciti ili zabraniti samo radi zaštite interesa djeteta.

(4) Organ starateljstva će donijeti odluku o prestanku ograničenja ili zabrane održavanja ličnih odnosa i neposrednih kontakata djeteta s roditeljem ako je to u interesu djeteta.

(5) Ako to zahtijeva interes djeteta, sud će u vanparničnom postupku na prijedlog roditelja djeteta ili Organa starateljstva zabraniti roditelju koji ne živi s djetetom da se neovlašteno približava djetetu i uznemirava ga. Rješenje o zabrani približavanja djetetu sud dostavlja Organu starateljstva i Policiji Brčko distrikta BiH koja je dužna u slučaju potrebe intervenisati i pružiti asistenciju.

Član 129

(Povjeravanje djeteta)

(1) Oba roditelja ili roditelj koji se sam stara o djetetu, mogu privremeno povjeriti čuvanje i odgoj djeteta ustanovi ili osobi koja ispunjava uslove za staratelja uz prethodnu saglasnost Organa starateljstva.

(2) Ako osoba iz stava 1 ovog člana ne ispunjava uslove za staratelja, o povjeravanju, čuvanju i odgoju djeteta će odluciti Organ starateljstva.

Član 130

(Smještaj djeteta)

(1) Na zahtjev jednog ili oba roditelja ili po službenoj dužnosti Organ starateljstva može odluciti o smještaju djeteta i povjeravanju njegovog čuvanja i odgoja drugoj osobi ili ustanovi, ako je to potrebno radi zaštite najboljeg interesa djeteta.

(2) Odluku iz stava 1 ovog člana Organ starateljstva će donijeti bez pristanka roditelja ako su oni odsutni, spriječeni ili nesposobni se starati o djetetu, a nisu povjerili čuvanje i odgoj djeteta osobi koja ispunjava uslove za staratelja.

(3) Smještaj, čuvanje i odgoj djeteta određeni u skladu sa stavom 2 ovog člana mogu trajati dok to zahtijeva interes djeteta.

(4) Žalba na odluku iz stava 2 ovog člana ne odlaže njeno izvršenje.

Član 131

(Održavanje ličnih odnosa unuceta s nenom i djedom)

(1) Na prijedlog nene i djeda ili djeteta Organ starateljstva će odrediti način održavanja ličnih odnosa i neposrednih kontakata djeteta s nenom i djedom, osim ako to nije u interesu djeteta.

(2) Na prijedlog roditelja koji ne živi s djetetom Organ starateljstva će odluciti i o održavanju ličnih odnosa i neposrednih kontakata između djece koja ne žive s istim roditeljem.

(3) Ako je to u interesu djeteta Organ starateljstva može odluciti o održavanju ličnih odnosa i neposrednih kontakata djeteta s drugim osobama.

(4) U donošenju odluke iz stavova 1, 2 i 3 ovog člana Organ starateljstva će utvrditi najbolji interes djeteta.

Član 132

(Upoznavanje djeteta)

(1) U svim postupcima u kojima se odlučuje o roditeljskom staranju i povjeravanju, čuvanja i odgoja djeteta, nadležni organ treba dati djetetu potreban savjet, upoznati ga s okolnostima važnim za odlucivanje i omoguciti mu da izrazi svoje mišljenje o tim okolnostima.

(2) Mišljenje djeteta će se uzeti u obzir u skladu sa njegovim uzrastom i zrelosti.

C) Zaštita prava i interesa djeteta

Član 133

(Zaštita ličnih prava i interesa djeteta)

(1) Organ starateljstva dužan je po službenoj dužnosti preduzeti potrebne mjere radi zaštite prava i najboljih interesa djeteta, a na osnovu neposrednih saznanja i obavijesti.

(2) Obavijest o povredi djetetovih prava, a naročito o nasilju, zlostavljanju, spolnim zloupotrebama i zanemarivanju djeteta, dužni su bez odlaganja dostaviti Organu starateljstva svi organi, organizacije i fizicka lica.

(3) Sud pred kojim je pokrenut prekršajni ili krivični postupak u vezi s povredom prava djeteta, dužan je o tome obavijestiti Organ starateljstva i dostaviti pravosnažnu odluku donesenu u tom postupku.

(4) Pomoc Organu starateljstva u preduzimanju mjera iz stava 1 ovog člana po službenoj dužnosti pruža Policija Brčko distrikta BiH.

(5) Prije preduzimanja mjera iz stava 1 ovog člana Organ starateljstva će o okolnostima važnim za odlucivanje saslušati maloljetno dijete, ako je ono u stanju shvatiti o čemu se radi. Mišljenje maloljetnog djeteta će se posebno uvažiti i cijeniti u slučaju preduzimanja mjera kojim se dijete odvaja od roditelja.

(6) Postupak iz prethodnih stavova je hitan.

(7) Žalba na rješenje ne odlaže izvršenje.

Član 134

(Upozorenje na propuste i pružanje pomoci)

(1) Organ starateljstva će upozoriti roditelje na propuste o staranju o djetetu i pomoci im u njihovom otklanjanju.

(2) Organ starateljstva će pružiti pomoc roditeljima u sredivanju njihovih socijalnih, materijalnih i ličnih prilika i odnosa, a ako interes djeteta to zahtijeva uputit će roditelje u odgovarajuce savjetovalište.

Član 135

(Oduzimanje roditelju prava da živi s djetetom)

(1) Sud će u vanparničnom postupku roditelju oduzeti pravo da živi s djetetom, a čuvanje i odgoj djeteta povjeriti drugoj osobi ili ustanovi ako roditelji odnosno roditelj s kojim dijete živi ugrožava interes djeteta i u vecoj mjeri zanemaruje podizanje djeteta, odgoj i obrazovanje djeteta ili ne sprečava drugog roditelja ili člana porodične zajednice da se na ovaj način ponaša prema djetetu ili ako je kod djeteta došlo do veceg poremecaja u odgoju.

(2) Izricanjem mjere iz stava 1 ovog člana ne prestaju ostale dužnosti, odgovornosti i prava prema djetetu.

(3) Mjera oduzimanja prava roditelju da živi s djetetom izrice se u trajanju od jedne godine.

(4) Za vrijeme trajanja ove mjere sud može, kada utvrdi da je to u interesu djeteta, izreci drugu mjeru za zaštitu djeteta ili ponovo izreci istu mjeru.

(5) Sud će na zahtjev roditelja kome je ovo pravo oduzeto ili po službenoj dužnosti, a po prethodno pribavljenom mišljenju Organa starateljstva, odluciti o vracanju prava roditelju da živi s djetetom.

(6) O izricanju mjere iz stava 1 ovog člana sud će obavijestiti Organ starateljstva koji će djetetu radi zaštite njegovih prava i interesa za vrijeme trajanja ove mjere imenovati posebnog staratelja.

(7) Žalba protiv odluke iz stavova 1 i 5 ovog člana ne odlaže izvršenje.

Član 136

(Oduzimanje roditeljskog staranja)

(1) Roditelju koji zloupotrebom svojih prava ili grubim zanemarivanjem svojih dužnosti ili napuštanjem djeteta ili nestaranja o djetetu s kojim ne živi ocito stavlja u opasnost zdravlje ili moral djeteta ili koji ne zaštiti dijete od ovakvog ponašanja drugog roditelja ili druge osobe, sud će u vanparničnom postupku oduzeti roditeljsko staranje.

(2) Zloupotreba prava postoji naročito u slučajevima tjelesnog i duševnog nasilja nad djetetom, spolnog iskorištavanja djeteta, navodenja djeteta na društveno neprihvatljivo ponašanje, te grubo kršenje djetetovih prava na drugi način.

(3) Grubo zanemarivanje dužnosti postoji naročito u slučajevima ako roditelj ne izvršava obaveze izdržavanja djeteta duže od tri mjeseca, ne pridržava se ranije određenih mjera radi zaštite prava i interesa djeteta, ne sprečava dijete u uživanju alkoholnih pica, droga ili drugih opojnih sredstava i u kasnim nocnim izlascima dijete mlade od 16 godina.

(4) Roditeljsko staranje se može oduzeti i roditelju kojem je oduzeto pravo da živi s djetetom ako za vrijeme od jedne godine ne izvršava

obaveze i prava koja mu nisu prestala izricanjem ove mjere i ne stvori uslove za vracanje ovih prava.

(5) Roditeljsko staranje se može oduzeti i roditelju koji ne stvara uslove za održavanje ličnih odnosa i neposrednih kontakata s drugim roditeljem ili onemogucava, odnosno sprečava njihovo održavanje.

(6) U postupku za oduzimanje roditeljskog staranja roditeljima ili jednom roditelju djeteta, Organ starateljstva će imenovati djetetu posebnog staratelja. Ovaj staratelj vrši dužnost i nakon izricanja mjere iz stava 1 ovog člana.

(7) Izricanjem ove mjere prestaju obaveze i prava roditelja prema djetetu, osim obaveze izdržavanja djeteta.

(8) Roditeljsko staranje će se vratiti odlukom suda kada prestanu razlozi zbog kojih je ona oduzeta.

(9) Pravosnažnu odluku o oduzimanju i vracanju roditeljskog staranja sud će dostaviti nadležnom matičaru radi upisa u matičnu knjigu rođenih, Organu starateljstva, a ako dijete ima neko pravo nad nekretninama odluka će se dostaviti zemljišnoknjižnom uredu nadležnog suda radi zabilješke.

D) Zaštita imovinskih prava i interesa djeteta

Član 137

(Zaštita imovinskih prava i interesa djeteta)

(1) Organ starateljstva može u svako doba zahtijevati od roditelja polaganje racuna o upravljanju imovinom djeteta i o prihodima koji se ostvaruju za potrebe djeteta.

(2) Organ starateljstva može radi zaštite imovinskih interesa djeteta, odluciti da roditelj u pogledu upravljanja imovinom djeteta ima položaj staratelja.

(3) Organ starateljstva može radi zaštite imovinskih interesa djeteta zahtijevati da sud u vanparničnom postupku odredi mjere osiguranja na imovini roditelja.

Član 138

(Prestanak roditeljskog staranja)

Roditeljsko staranje prestaje kad dijete stekne poslovnu sposobnost ili kad bude usvojeno, odnosno kada dijete postane punoljetno ili kad prije punoljetstva zaključi brak.

Član 139

(Sticanje poslovne sposobnosti)

(1) Poslovna sposobnost se stice punoljetstvom ili zaključenjem braka prije punoljetstva.

(2) Punoljetnom postaje osoba koja navrši 18 godina života.

(3) Poslovnu sposobnost može steci i maloljetna osoba starija od 16 godina koja je postala roditelj.

(4) O sticanju poslovne sposobnosti na način utvrden u stavu 3 ovog člana odlučuje sud u vanparničnom postupku na prijedlog maloljetnog lica, uzimajuci u obzir njenu duševnu zrelost.

(5) Maloljetnik s navršenih 14 godina života stice ograničenu poslovnu sposobnost.

Član 140

(Roditeljsko staranje nakon punoljetstva)

(1) Sud u vanparničnom postupku može odluciti da roditelj ostvaruje roditeljsko staranje i nakon punoljetstva djeteta kojem je oduzeta ili ograničena poslovna sposobnost, a ukoliko su roditelji sposobni i pristanu na to.

(2) Ako roditelji više nisu u stanju starati se o djetetu, sud će u vanparničnom postupku odluciti o prestanku roditeljskog staranja i o stavljanju djeteta pod starateljstvo.

GLAVA VI - STARATELJSTVO

A) Zajednicke odredbe

Član 141

(Pojam starateljstva)

(1) Starateljstvo je oblik zaštite maloljetnih osoba bez roditeljskog staranja i punoljetnih osoba koje nisu sposobne ili koje nisu u mogućnosti starati se o sebi, svojim pravima, interesima i obavezama.

(2) Šticenici su osobe pod starateljstvom.

Član 142

(Svrha starateljstva)

Svrha starateljstva je zamjena roditeljskog staranja, odnosno zaštita ličnosti i interesa punoljetnih šticenika, naročito njihovim lijecenjem i osposobljavanjem za samostalan život i rad.

Član 143

(Organ starateljstva)

Poslove starateljstva vrši Organ starateljstva određen u članu 2 stavu 3 ovog zakona.

Član 144

(Način vršenja starateljstva)

Organ starateljstva poslove starateljstva vrši preko imenovanog staratelja ili neposredno preko stručne osobe.

Član 145

(Postupanje Organa starateljstva)

(1) Organ starateljstva preduzima potrebne mjere da se na najbolji način ostvari svrha starateljstva.

(2) Organ starateljstva u pripremanju, donošenju i sprovodenju svojih rješenja, odnosno pojedinih mjera, koristi sve oblike socijalne zaštite, metode socijalnog i drugog stručnog rada, kao i usluge socijalnih, zdravstvenih, obrazovno-odgojnih i drugih organizacija i ustanova.

(3) Organ starateljstva može osnovati stručno tijelo sastavljeno od odgovarajucih stručnjaka (ljekara, pedagoga, pravnika, psihologa, socijalnog radnika i drugih), sa zadatkom da razmatra stručna pitanja i daje Organu starateljstva prijedloge za preduzimanje pojedinih ciljeva starateljstva.

B) Staratelj

Član 146

(Imenovanje staratelja)

(1) Šticeniku Organ starateljstva imenuje staratelja, ukoliko ne odluci da dužnost staratelja vrši neposredno.

2) Za staratelja se imenuje osoba koja ima lična svojstva i sposobnost za vršenje dužnosti staratelja, a koja prethodno da pristanak da bude staratelj.

(3) Pri imenovanju staratelja, Organ starateljstva uzet će u obzir i želje šticenika ako je ovaj u stanju da ih izrazi, kao i želje bliskih srodnika šticenika.

(4) Organ starateljstva dužnost staratelja vrši neposredno ako to zahtijeva interes šticenika i okolnosti slučaja. Za vršenje dužnosti staratelja imenuje se osoba zaposlena u Organu starateljstava.

Član 147

(Staratelj za više šticenika)

Ista osoba može se postaviti za staratelja za više šticenika, ako to nije u suprotnosti sa njihovim interesima.

Član 148

(Staratelj šticenika smještenog u obrazovno-odgojnu i drugu ustanovu)

Šticeniku koji je smješten u obrazovno-odgojnu, zdravstvenu ili drugu ustanovu, Organ starateljstva postavlja staratelja za vršenje onih poslova starateljstva koje ta ustanova ne vrši u okviru svojih redovnih djelatnosti.

Član 149

(Rješenje o imenovanju staratelja)

(1) U rješenju o imenovanju staratelja Organ starateljstva određuje njegove dužnosti i prava.

(2) Organ starateljstva može rješenjem ograniciti ovlaštenja staratelja ako je to u interesu šticenika i odluciti da pojedine poslove staratelja vrši neposredno.

(3) Ako Organ starateljstva vrši dužnost staratelja u smislu stava 2 ovog člana, može da pojedine poslove povjeri stručnim osobama da ih vrše u njegovo ime i pod njegovim nadzorom.

(4) Organ starateljstva prije donošenja rješenja iz stava 1 ovog člana upoznaje osobu koju namjerava postaviti za staratelja sa znacajem starateljstva, s pravima i dužnostima staratelja i s drugim važnim podacima potrebnim za vršenje dužnosti staratelja.

Član 150

(Uslovi u pogledu osobe staratelja)

Za staratelja se ne može postaviti osoba:

a) kojoj je oduzeto roditeljsko staranje;

b) kojoj je oduzeta ili ograničena poslovna sposobnost;

c) ciji su interesi u suprotnosti s interesima šticenika;

d) od koje se, s obzirom na njeno ranije i sadašnje vladanje, lična svojstva i odnose sa šticenikom i njegovim roditeljima, ne može ocekivati da će pravilno vršiti dužnost staratelja;

e) s kojom je šticenik sklopio ugovor o doživotnom izdržavanju.

Član 151

(Dostava rješenja o stavljanju pod starateljstvo)

(1) O stavljanju pod starateljstvo i o prestanku starateljstva Organ starateljstva dostavlja rješenje nadležnom matičaru u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti rješenja.

(2) Ako osoba stavljena pod starateljstvo ima nepokretnu imovinu, Organ starateljstva obavještava nadležni zemljišnoknjižni ured mjesnog nadležnog suda radi upisa starateljstva u zemljišnu knjigu.

Član 152

(Dužnosti staratelja)

Staratelj je dužan da se savjesno stara o ličnosti, pravima, obavezama i interesima šticenika i upravljanju njegovom imovinom, pri čemu je dužan cijeniti mišljenje šticenika koji je sposoban shvatiti o čemu se radi.

Član 153

(Zaštita imovine šticenika)

(1) Ako štićenik ima imovinu, Organ starateljstva preduzima mjere da se ta imovina popiše, procijeni i preda staratelju na upravljanje.

(2) Popis imovine vrši komisija koju formira Organ starateljstva, a prisustvuju joj staratelj, štićenik ako je u stanju da shvati o čemu se radi i držalac imovine štićenika.

Član 154

(Popis i procjena imovine štićenika)

(1) Organ starateljstva, nakon što je pokrenut postupak da se neka osoba stavi pod starateljstvo, može popisati i procijeniti njegovu imovinu i preduzeti druge mjere za osiguranje te imovine i prije donošenja rješenja o stavljanju te osobe pod starateljstvo.

(2) U slučaju neposredne opasnosti po interes štićenika u pogledu njegove nepokretne imovine, Organ starateljstva može i prije popisa i procjene imovine zatražiti od suda zabilješku u zemljišnoj knjizi o pokretanju postupka za stavljanje te osobe pod starateljstvo.

Član 155

(Staratelj neophodan za izdržavanje i sprovodenje)

(1) Staratelj je dužan da uz pomoc Organa starateljstva preduzme sve potrebne mjere da se pribave sredstva neophodna za izdržavanje i sprovodenje mjera, koje je u interesu štićenika odredio Organ starateljstva.

(2) Sredstva iz stava 1 ovog člana se pribavljaju iz:

a) prihoda štićenika;

b) sredstava dobijenih od osoba koje su obavezne izdržavati štićenika;

c) imovine štićenika;

d) sredstava dobijenih za štićenika po osnovu socijalne zaštite; i e) drugih izvora.

Član 156

(Zastupanje štićenika)

(1) Staratelj zastupa štićenika.

(2) Organ starateljstva zastupa šticenika ako dužnost staratelja vrši neposredno ili ako je ogranicio ovlaštenje staratelja i odlucio da šticenika sam zastupa.

Član 157

(Samostalnost staratelja u vršenju poslova šticenika)

(1) Staratelj samostalno, u ime šticenika i za njegov racun, vrši poslove koji spadaju u redovno poslovanje i upravljanje imovinom.

(2) Pri preduzimanju svakog važnijeg posla staratelj će, kada je to moguce, uzeti u obzir mišljenje šticenika, ako je ovaj u stanju da razumije o čemu se radi.

Član 158

(Zaključenje pravnog posla sa šticenikom)

(1) Staratelj može da zaključi pravni posao sa šticenikom samo ako Organ starateljstva nade da to zahtijevaju interesi šticenika i to prethodno odobri.

(2) Staratelj ne može obavezivati šticenika kao žiranta.

Član 159

(Odobrenje Organa starateljstva)

Staratelj ne može bez prethodnog odobrenja Organa starateljstva preduzimati poslove koji prelaze okvir redovnog poslovanja ili upravljanja šticenikovom imovinom.

Član 160

(Obavljanje poslova uz prethodno odobrenje Organa starateljstva)

(1) Staratelj može samo uz prethodno odobrenje Organa starateljstva, u pogledu raspolaganja i upravljanja imovinom i pravima šticenika, preduzimati slijedece poslove:

a) otuditi ili opteretiti nepokretnu imovinu šticenika;

b) otuditi iz imovine šticenika pokretne stvari vece i posebne lične vrijednosti ili raspolagati imovinskim pravima vece vrijednosti;

c) odreci se nasljedstva ili legata, ili odbiti poklon;

d) preduzimati druge mjere određene zakonom.

(2) Organ starateljstva, u postupku davanja odobrenja staratelju iz stava 1 ovog člana, određuje namjenu pribavljenih sredstava i nadzire njihovu upotrebu.

Član 161

(Izvještaj staratelja)

(1) Staratelj je dužan podnijeti Organu starateljstva izvještaj o svom radu i o stanju šticenikove imovine svake godine, kao i kada to zatraži Organ starateljstva. U slučaju neposrednog starateljstva, izvještaj je dužna da podnese osoba iz stava 4 člana 146 ovog zakona.

(2) Iz izvještaja se mora vidjeti kako se staratelj ili osoba iz stava 4 člana 146 ovog zakona stara o ličnosti šticenika i zaštiti njegovih interesa, a naročito o njegovom zdravlju, odgoju i obrazovanju.

(3) Izvještaj mora sadržavati i podatke o upravljanju i raspolaganju šticenikovom imovinom i o svim šticenikovim prihodima i rashodima u protekloj godini i konacnom stanju šticenikove imovine.

(4) Organ starateljstva dužan je da savjesno razmotri izvještaj staratelja i po potrebi preduzme odgovarajuce mjere za zaštitu interesa šticenika.

(5) Pored kontrole rada staratelja prihvatanjem izvještaja o njegovom radu, Organ starateljstva dužan je i povremeno, ličnim uvidom, kontrolisati kako staratelj vrši svoje dužnosti prema šticeniku.

Član 162

(Pravo staratelja na naknadu)

(1) Staratelj ima pravo na naknadu, zavisno o radu i zalaganju u zaštiti šticenikovih prava i interesa.

(2) Pravo na naknadu iz stava 1 ovog člana nema staratelj koji je po ovom zakonu obavezan izdržavati šticenika.

(3) Organ starateljstva može odrediti staratelju iz stava 1 ovog člana, nagradu ako se posebno zalagao i istakao u vršenju dužnosti.

(4) Staratelj ima pravo na naknadu opravdanih troškova učinjenih u vršenju svojih dužnosti.

(5) Visinu naknade troškova staratelju utvrduje Organ starateljstva u skladu sa Zakonom o socijalnoj zaštiti Brčko distrikta BiH.

(6) Nagradu i naknadu troškova odobrava Organ starateljstva iz sredstava navedenih odredbama stava 2 člana 155 ovog zakona, izuzev sredstava dobijenih za šticenika po osnovu socijalne zaštite, ako se time ne ugrožava podmirenje osnovnih životnih potreba šticenika.

Član 163

(Odgovornost staratelja)

(1) Staratelj odgovara šticeniku za štetu koju je skrivio u obavljanju dužnosti staratelja.

(2) Organ starateljstva utvrduje iznos štete i poziva staratelja da u određenom roku štetu nadoknadi. Ukoliko staratelj ne nadoknadi utvrdenu štetu u određenom roku, Organ starateljstva neposredno nadoknaduje štetu šticeniku.

(3) Organ starateljstva može podnijeti tužbu kod nadležnog suda protiv staratelja radi nadoknade isplacenog iznosa iz stava 2 ovog člana, ako je tu štetu staratelj pocinio namjerno ili iz krajnje nepažnje.

(4) Radi obezbjedenja prava šticenika, koja su povrijedena nepravilnim radom staratelja, Organ starateljstva dužan je prema staratelju preduzeti i druge mjere predvidene ovim zakonom.

Član 164

(Mjere za zaštitu interesa staratelja)

Ako staratelj umre ili samovoljno prestane da vrši svoju dužnost ili ako nastanu okolnosti koje ga sprečavaju u vršenju dužnosti, Organ starateljstva dužan je da bez odlaganja preduzme mjere za zaštitu interesa šticenika do imenovanja novog staratelja.

Član 165

(Razrješenje staratelja od dužnosti)

(1) Organ starateljstva razriješit će staratelja od dužnosti ako utvrdi da je u vršenju dužnosti staratelja nemaran, da zloupotrebljava svoja

ovlaštenja, da ugrožava interese šticenika, ili ako ocijeni da bi za šticenika bilo korisnije da mu se postavi drugi staratelj

(2) Pri razrješenju staratelja Organ starateljstva će cijeniti mišljenje šticenika koji je sposoban shvatiti o čemu se radi.

(3) Organ starateljstva razriješit će staratelja dužnosti ako on to zatraži, a najkasnije u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva. Organ starateljstva mora istovremeno poduzeti sve potrebne mjere za zaštitu interesa šticenika.

(4) U slučaju razrješenja Organ starateljstva je dužan bez odlaganja šticeniku imenovati novog staratelja.

(5) Staratelj kome je prestala dužnost dužan je podnijeti izvještaj i predati svu imovinu na upravljanje Organu starateljstva. Predaja imovine se vrši u prisustvu predstavnika Organa starateljstva i šticenika, ako je on sposoban shvatiti o čemu se radi.

Član 166

(Predaja imovine i podnošenje izvještaja)

(1) U slučaju prestanka starateljstva, Organ starateljstva poziva staratelja da u određenom roku podnese izvještaj o svom radu i o stanju šticenikove imovine, i da preda svu imovinu na upravljanje šticeniku, odnosno roditelju.

2) Predaja imovine se vrši u prisustvu staratelja, šticenika, odnosno roditelja i predstavnika Organa starateljstva o čemu se sastavlja zapisnik.

C) Starateljstvo nad maloljetnim osobama

Član 167

(Uslovi za staranje nad maloljetnom osobom)

Pod starateljstvo stavit će se maloljetna osoba:

a) ciji su roditelji umrli, nestali, nepoznati ili su nepoznatog boravišta duže od tri mjeseca;

b) cijim roditeljima je oduzeto roditeljsko staranje;

c) cijim roditeljima je oduzeta poslovna sposobnost, odnosno koji još nisu stekli poslovnu sposobnost ili im je poslovna sposobnost

ograničena;

d) ciji su roditelji kroz duže vrijeme zanemarili čuvanje i odgoj djece;

e) ciji su roditelji odsutni i nisu u mogućnosti da se redovno staraju o svome djetetu, a nisu ga povjerili na čuvanje i odgoj osobi za koju je Organ starateljstva utvrdio da ispunjava uslove za staratelja.

Član 168

(Dužnost staratelja)

(1) Čuvanje i odgoj maloljetnog šticenika Organ starateljstva može povjeriti staratelju, drugoj osobi ili ustanovi.

(2) Staratelj maloljetnog šticenika dužan je kao roditelj se starati o njegovoj ličnosti, a naročito o zdravlju, obrazovanju i osposobljavanju za samostalan život i rad.

(3) Osoba ili ustanova iz stava 1 ovog člana je dužna se starati o ličnosti i pravima šticenika i izvještavati staratelja i Organ starateljstva o svim važnijim promjenama u pogledu života, zdravlja, odgoja i obrazovanja šticenika.

(4) Osoba ili ustanova iz stava 1 ovog člana ne može se osloboditi dužnosti čuvanja maloljetnog šticenika bez prethodne saglasnosti staratelja, odnosno Organa starateljstva.

Član 169

(Ovlaštenje staratelja)

(1) Staratelj je ovlašten da u ime i za racun šticenika zaključuje pravne poslove.

Za one pravne poslove koje staratelj, u smislu ovog zakona, ne može sam zaključivati, potrebno je odobrenje Organa starateljstva.

(2) Maloljetni šticenik koji je navršio 14 godina života može sam sklapati pravne poslove kojim stice prava, ako Zakon ne odredi drugacije. Pravne poslove kojima raspolaže imovinom ili preuzima obaveze može sklapati samo uz odobrenje staratelja, ako Zakon ne odredi drugacije.

(3) Maloljetni šticenik koji radom ostvaruje prihode može raspolagati ostvarenim ličnih dohotkom i zaradom. Pri tome je dužan doprinositi

za svoje izdržavanje, odgoj i obrazovanje.

Član 170

(Odobrenje Organa starateljstva)

Staratelj može samo s odobrenjem Organa starateljstva:

a) odluciti o izboru ili promjeni i zanimanja maloljetnog šticenika, o prekidu njegovog školovanja ili njegovom zaposlenju; i

b) poduzimati i druge mjere u pogledu ličnosti šticenika.

Član 171

(Prestanak starateljstva)

(1) Starateljstvo nad maloljetnim šticenikom prestaje sticanjem poslovne sposobnosti, usvojenjem ili prestankom razloga iz člana 167 ovog zakona.

(2) Organ starateljstva će produžiti da pruža odgovarajuce oblike socijalne i druge zaštite osobi nad kojom je prestalo starateljstvo zbog nastupanja punoljetstva, ako se ona do tog vremena nije uspjela osposobiti za samostalan život i rad.

Član 172

(Produženje starateljstva)

Ako osoba nad kojom je po nastupanju punoljetstva, prestalo starateljstvo zbog psihofizickih nedostataka, nije sposobna brinuti se o svojoj ličnosti, pravima i interesima, staratelj, uz odobrenje Organa starateljstva, ili Organ starateljstva neposredno, pokreće kod nadležnog suda postupak za oduzimanje poslovne sposobnosti ovoj osobi, radi ponovnog stavljanja pod starateljstvo.

D) Starateljstvo nad punoljetnim osobama

Član 173

(Uslovi za starateljstvom nad punoljetnom osobom)

(1) Punoljetnoj osobi koja zbog duševne bolesti, zaostalom duševnom razvoju ili prekomjernom uživanju alkohola ili opojnih droga, senilnosti ili drugih uzroka nije sposobna sama se brinuti o svojim pravima i interesima oduzima se poslovna sposobnost .

(2) Punoljetnoj osobi koja zbog uzroka iz stava 1 ovog člana neposredno ugrožava svoja prava i interese ili prava i interese drugih osoba, ogranicava se poslovna sposobnost.

(3) Pravosnažnu odluku o oduzimanju, odnosno ograničenju poslovne sposobnosti, sud je dužan bez odlaganja dostaviti nadležnom Organu starateljstva koji će u roku od 30 dana od dana prijema odluke, osobu kojoj je oduzeta ili ograničena poslovna sposobnost staviti pod starateljstvo.

Član 174

(Dužnosti staratelja)

Staratelj osobe kojoj je oduzeta ili ograničena poslovna sposobnost dužan je naročito se starati o njenoj ličnosti, vodeci racuna o uzrocima zbog kojih joj je oduzeta, odnosno ograničena poslovna sposobnost, i nastojati da se uzroci otklone i ta osoba osposobi za samostalan rad.

Član 175

(Dužnosti i prava osobe kojoj je oduzeta poslovna sposobnost)

(1) Staratelj osobe kojoj je oduzeta poslovna sposobnost, u dužnostima i pravima izjednacen je sa starateljem maloljetne osobe koja nije navršila 14 godina života.

(2) Staratelj osobe kojoj je ograničena poslovna sposobnost ima dužnosti i prava staratelja maloljetne osobe koja je navršila 14 godina života, ali Organ starateljstva može, kad je to potrebno, odrediti poslove koje osoba s ograničenom poslovnom sposobnošcu može preduzimati samostalno.

(3) Šticenik kojem je ograničena poslovna sposobnost može sam sklapati pravne poslove kojim stice prava, a ako zakonom nije drukcije određeno. Pravne poslove kojim raspolaže imovinom ili preuzima obaveze može sklapati samo uz saglasnost staratelja.

(4) Osoba kojoj je ograničena poslovna sposobnost može samostalno davati izjave koje se ticu ličnih stanja, osim ako ovim zakonom ili odlukom Organa starateljstva nije drugacije odluceno.

Član 176

(Učešce suda)

(1) Sud kod koga je pokrenut postupak da se nekoj osobi oduzme ili ogranici poslovna sposobnost dužan je da odmah izvijesti o tome Organ starateljstva koji će, ako je potrebno, toj osobi postaviti privremenog staratelja.

(2) Dužnost privremenog staratelja prestaje kad se imenuje stalni staratelj ili kad odluka suda kojom se utvrduje da nema mjesta oduzimanju, odnosno ograničenju poslovne sposobnosti postane punovažna.

Član 177

(Prestanak starateljstva i vracanje poslovne sposobnosti)

(1) Starateljstvo nad osobama kojima je oduzeta, odnosno ograničena poslovna sposobnost prestaje kada im se odlukom suda donesenom u vanparničnom postupku vrati poslovna sposobnost.

(2) Pravosnažnu odluku o vracanju poslovne sposobnosti sud odmah dostavlja Organu starateljstva i nadležnom matičaru.

E) Staratelji za posebne slučajeve

Član 178

(Poseban staratelj za pojedine poslove)

(1) Organ starateljstva imenovati će posebnog staratelja za pojedine poslove ili određenu vrstu poslova odsutnoj osobi cije je boravište nepoznato, a koja nema zastupnika, nepoznatom vlasniku imovine kada je potrebno da se neko o toj imovini stara, kao i u drugim slučajevima kada je to potrebno radi zaštite prava i interesa određene osobe.

(2) Osobama iz stava 1 ovog člana može, pod uslovima određenim Zakonom, postaviti staratelja i organ pred kojim se vodi postupak. Ovaj organ dužan je o tome bez odlaganja obavijesti nadležni Organ starateljstva.

(3) Organ starateljstva ima prema staratelju postavljenom u smislu prethodnog stava 2 ovog člana sva ovlaštenja kao i prema staratelju koga je sam postavio.

Član 179

(Poseban staratelj djetetu i šticeniku)

(1) Poseban staratelj imenovati će se djetetu u postupku osporavanja majčinstva i očinstva, u postupku oduzimanja roditelju prava da živi s djetetom i oduzimanja roditeljskog staranja, za vodenje spora i za zaključivanje pojedinih pravnih poslova između njega i njegovih roditelja, kao i u drugim slučajevima kada su njihovi interesi u suprotnosti i kada je to normirano ovim zakonom.

(2) Poseban staratelj imenovati će se i djetetu nad kojim staranje ostvaruje samo jedan roditelj, ako su interesi djeteta i roditelja koji ne ostvaruje roditeljsko staranje u suprotnosti.

(3) Šticeniku će se imenovati poseban staratelj za vodenje spora i za zaključivanje pravnih poslova između njega i staratelja, kao i u drugim slučajevima kada su njihovi interesi u suprotnosti.

(4) Kad medu maloljetnicima nad kojima ista osoba ostvaruje roditeljsko staranje ili medu šticenicima koji imaju istog staratelja treba voditi postupak ili zaključiti pravni posao u kome su interesi maloljetnika, odnosno šticenika u suprotnosti, imenovati će se svakom od njih poseban staratelj za vodenje postupka, odnosno zaključenje posla.

(5) Kada roditelj, staratelj ili pojedini organi odnosno organizacije u vršenju svojih poslova saznaju za slučajeve iz stavova od 1 do 4 ovog člana dužni su o tome obavijestiti nadležni Organ starateljstva.

Član 180

(Mjere za zaštitu ličnosti, prava i interesa stranog državljanina)

Ako međunarodnim ugovorom nije drukcije određeno, Organ starateljstva u slučajevima predvidenim ovim zakonom preduzet će potrebne mjere za zaštitu ličnosti, prava i interesa stranog državljanina, dok organ države ciji je on državljanin ne donese potrebnu odluku i ne preduzme određene mjere.

Član 181

(Imenovanje staratelja za pojedine poslove)

(1) Na zahtjev osobe koja zbog bolesti, starosti ili drugih opravdanih razloga nije sposobna se sama starati o sebi, svojim pravima i interesima, Organ starateljstva može joj imenovati staratelja za pojedine poslove ili za određenu vrstu poslova.

(2) Na zahtjev osobe iz stava 1 ovog člana Organ starateljstva će staratelja razriješiti dužnosti.

Član 182

(Obim dužnosti i prava staratelja)

Pri imenovanju posebnog staratelja, Organ starateljstva odredit će obim dužnosti i prava staratelja imajuci u vidu okolnosti svakog pojedinog slučaja.

F) Nadležnost i postupak

Član 183

(Mjesna nadležnost Organa starateljstva)

(1) Mjesna nadležnost Organa starateljstva određuje se prema prebivalištu, a ako se ono ne može utvrditi, prema boravištu osobe koju treba staviti pod starateljstvo ili kojoj treba imenovati posebnog staratelja.

(2) Prebivalište, odnosno boravište određuje se prema vremenu kada su se stekli uslovi za stavljanje određene osobe pod starateljstvo.

Član 184

(Promjena nadležnosti)

Ako se promijeni prebivalište šticenika mijenja se i nadležnost Organa starateljstva.

Član 185

(Slucajevi nemijenjanja nadležnosti)

Ne mijenja se nadležnost Organa starateljstva za vrijeme dok se šticenik nalazi privremeno van podrucja tog organa, zbog školovanja, profesionalne rehabilitacije, socijalne ili zdravstvene zaštite ili iz sličnih razloga.

Član 186

(Postupak za stavljanje pod starateljstvo)

(1) Postupak za stavljanje pod starateljstvo, za imenovanje staratelja i prestanak starateljstva pokreće se i vodi po službenoj dužnosti.

(2) Postupak iz stava 1 ovog člana je hitan.

(3) U pribavljanju podataka potrebnih za pokretanje i vodenje postupka iz stava 1 ovog člana, Organ starateljstva saraduje s organima, organizacijama i osobama iz člana 187 ovog zakona.

Član 187

(Pokretanje postupka)

Postupak za stavljanje neke osobe pod starateljstvo ili za primjenu nekog drugog oblika zaštite pokreće Organ starateljstva, na osnovu neposrednog saznanja ili povodom obavijesti koju su mu dužni dostaviti:

a) matičar, sudski i drugi organi vlasti, te zdravstvene, socijalne, odgojnoobrazovne i druge ustanove, kada u vršenju svojih dužnosti saznaju za takav slučaj;

b) bračni drug, srodnici, drugi članovi domacinstva i osobe koje imaju uvid u životne prilike takve osobe.

Član 188

(Mjere za zaštitu ličnosti, prava i interesa osobe koja se stavlja pod starateljstvo)

(1) Kad pokrene postupak iz člana 187 ovog zakona, Organ starateljstva odmah poduzima potrebne mjere za zaštitu ličnosti, prava i interesa te osobe.

(2) Organ starateljstva, u slučaju iz stava 1 ovog člana, dužan je, prema potrebi, odrediti odgovarajuce privremene mjere koje smatra neophodnim.

(3) Prilikom odlucivanja o mjerama koje će se primijeniti na šticenika, Organ starateljstva će se rukovoditi prvenstveno interesima šticenika i materijalnim mogućnostima koje mu stoje na raspolaganju, primjenjujuci pri tom odgovarajuce metode socijalnog i drugog stručnog rada.

(4) Kod određivanja mjera, u smislu stava 3 ovog člana, Organ starateljstva dužan je pribaviti mišljenje odgovarajucih organizacija, odnosno stručnjaka i radi što potpunije zaštite ličnosti, prava i interesa šticenika i njegove porodice, saradivati sa njima.

Član 189

(Zaštita nepokretne imovine šticenika)

(1) Ako šticenik ima nepokretnu imovinu na podrucju drugog Organa starateljstva, nadležni Organ starateljstva može tu imovinu povjeriti na staranje tom Organu starateljstva i ovlastiti ga da imenuje posebnog staratelja za brigu o njoj.

(2) Odobrenje za raspolaganje imovinom iz stava 1 ovog člana daje Organ starateljstva nadležan za cjelokupno staranje o šticeniku.

Član 190

(Primjena propisa)

(1) Organ starateljstva postupa po odredbama Zakona kojim je uređen upravni postupak kad odlučuje o stavljanju neke osobe pod starateljstvo, kad imenuje ili razrješava dužnosti staratelja, kad odlučuje o obimu ovlaštenja staratelja i o pravima i interesima šticenika.

(2) Organ starateljstva može mijenjati svoja ranije donesena rješenja kad to zahtijevaju interesi šticenika, ako se time ne vrijedaju prava trecih osoba.

Član 191

(Evidencija osobe pod starateljstvom)

(1) Organ starateljstva dužan je da vodi evidenciju o osobama stavljenim pod starateljstvo, o preduzetim mjerama starateljstva i o imovini šticenika.

(2) Gradonacelnik Brčko distrikta BiH će u roku od tri mjeseca od dana donošenja ovog zakona donijeti Uputstvo o vodenju evidencije i dokumentacije iz stava 1 ovog člana na prijedlog Odjeljenja za zdravstvo i ostale usluge – Pododjeljenja za socijalnu zaštitu.

GLAVA VI - IZDRŽAVANJE

A) Zajednicke odredbe

Član 192

(Prava i dužnosti međusobnog izdržavanja)

(1) Medusobno izdržavanje bračnih i vanbračnih partnera, roditelja, djece i drugih srodnika je njihova dužnost i pravo, kada je to predvideno ovim zakonom.

(2) U slučajevima u kojima se međusobno izdržavanje osoba iz stava 1ovog člana ne može ostvariti u cijelosti ili djelimicno, društvena zajednica pruža, pod uslovima određenim zakonom, neosiguranim članovima porodice sredstva neophodna za izdržavanje.

(3) Odricanje od prava i dužnosti izdržavanje nema pravnog učinka.

Član 193

(Obim međusobnog izdržavanja)

Osobe iz stava 1 člana 192 ovog zakona međusobnom izdržavanju doprinose srazmjerno svojim mogućnostima i potrebama izdržavane osobe.

B) Izdržavanje djece, roditelja i drugih srodnika

Član 194

(Izdržavanje maloljetnog djeteta)

Roditelji su dužni izdržavati maloljetno dijete i u izvršavanju te obaveze moraju iskoristiti sve svoje mogućnosti i sposobnosti.

Član 195

(Izdržavanje punoljetnog djeteta)

(1) Ako se djeca nalaze na redovnom školovanju, roditelji su dužni prema svojim mogućnostima osigurati mu izdržavanje i nakon punoljetnosti, a najdalje do navršene 26. godine života.

(2) Ako je punoljetno dijete zbog bolesti, fizickih ili psihickih nedostataka nesposobno za rad, a nema dovoljno sredstava za život ili ih ne može ostvariti iz svoje imovine, roditelji su dužni izdržavati ga dok ta nesposobnost traje.

Član 196

(Dužnosti maloljetnog djeteta)

Maloljetno dijete koje ostvaruje prihode radom ili od svoje imovine, dužno je doprinositi za svoje izdržavanje, kao i za izdržavanje članova porodice u kojoj živi, pod uslovima iz stava 1 člana 198 ovog zakona.

Član 197

(Nemogucnost oslobadanja od dužnosti izdržavanja djeteta)

Roditelj koji ne ostvaruje roditeljsko staranje ili kojem je ograničeno ili oduzeto roditeljsko staranje, ne oslobada se od dužnosti izdržavanja djeteta.

Član 198

(Dužnost punoljetnog djeteta)

(1) Punoljetna djeca su dužna da izdržavaju svoje roditelje koji su nesposobni za rad, a nemaju dovoljno sredstava za život ili ih ne mogu ostvariti iz svoje imovine.

(2) Dijete se može osloboditi dužnosti izdržavanja roditelja koji ga iz neopravdanih razloga nije izdržavao u vrijeme kad je bio obavezan, u skladu s odredbama ovog zakona.

Član 199

(Dužnost očuha ili maćehe)

(1) Ocuh ili maćeha dužni su da izdržavaju svoje maloljetne pastorke, ako oni ne mogu ostvarivati izdržavanje od roditelja.

(2) Ocuh ili maćeha imaju obavezu iz stava 1 ovog člana i nakon smrti roditelja djeteta, ako je u casu njegove smrti postojala porodična zajednica između očuha ili maćehe i pastoraka.

(3) Ako je brak između roditelja i maćehe ili očuha djeteta poništen ili razveden maćeha ili očuh nisu dužni izdržavati pastorke.

Član 200

(Dužnost pastorka)

(1) Pastorak je dužan da, pod uslovima iz članova 196 i 198 ovog zakona, izdržava očuha ili maćehu, ako su ovi njega duže vremena izdržavali ili se brinuli o njemu.

(2) Ako očuh ili maćeha imaju i svoju djecu, dužnost izdržavanja je zajednička za djecu i pastorke.

Član 201

(Dužnost nene i djeda)

(1) Nena i djed dužni su izdržavati maloljetnog unuka. Obaveza izdržavanja punoljetnog unuka postoji pod uslovima iz člana 195 ovog zakona.

(2) Unuk je dužan izdržavati nenu i djeda pod uslovima iz članova 196 i 198 ovog zakona.

(3) Obaveza izdržavanja postoji između sestara i braće i braće po majci ili ocu u odnosu na maloljetne osobe.

Član 202

(Red ostvarivanja prava na izdržavanje)

(1) Pravo na izdržavanje ostvaruje se onim redom kojim su davaoci izdržavanja pozvani na nasljedivanje.

(2) Ako obaveza izdržavanja pada na više osoba zajedno, ona se dijeli medu njima prema njihovim mogućnostima.

C) Izdržavanje bračnog partnera

Član 203

(Izdržavanje bračnog partnera)

Bračni partner koji nema dovoljno sredstava za život, ili ih ne može ostvariti iz svoje imovine, a nesposoban je za rad ili se ne može zaposliti, ima pravo na izdržavanje od svog bračnog partnera srazmjerno njegovim mogućnostima.

Član 204 (Zahtjev za izdržavanje)

(1) Zahtjev za izdržavanje bračni partner može postaviti do zaključenja glavne rasprave u postupku za razvod ili poništenje braka.

(2) Sud je dužan upoznati bračnog partnera s pravima iz stava 1 ovog člana.

(3) Izuzetno, bivši bračni partner može tužbom tražiti izdržavanje u roku od jedne godine od prestanka braka, ako su uslovi za izdržavanje, predvideni u članu 203 ovog zakona, postojali u vrijeme zaključenja glavne rasprave u postupku za razvod ili poništenje braka i bez prestanka trajali do zaključenja glavne rasprave u postupku za izdržavanje.

Član 205

(Odbijanje zahtjeva za izdržavanje zbog ponašanja bračnog partnera)

(1) Sud može odbiti zahtjev za izdržavanje bračnog, odnosno razvedenog bračnog partnera, ako se on bez ozbiljnog povoda od strane drugog bračnog partnera grubo ili nedolično ponašao u bračnoj zajednici, ili ako bi njegov zahtjev predstavljao ocitu nepravdu, za drugog bračnog partnera.

(2) Sud može odbiti zahtjev za izdržavanje bračnog partnera u postupku za poništenje braka, odnosno bračnog partnera iz poništenog braka, ako bi obaveza za izdržavanje predstavljala ocitu nepravdu za drugog bračnog partnera.

Član 206

(Odbijanje zahtjeva za izdržavanje zbog materijalnog položaja)

Sud može odbiti zahtjev za izdržavanje ako su bračni partneri, kroz duži period odvojenog života, potpuno samostalno obezbjedivali sredstva za vlastito izdržavanje, ili ako se iz okolnosti slučaja utvrdi da bračni partner koji zahtijeva izdržavanje, prestankom braka koji je trajao kraće vrijeme, nije doveden u teži materijalni položaj od onog u kome se nalazio prilikom stupanja u brak.

Član 207

(Izdržavanje koje traje određeno vrijeme)

(1) Sud može odluciti da obaveza izdržavanja bračnog partnera traje određeno vrijeme, naročito u slučajevima kada je brak trajao kraće vrijeme ili kada je tražilac izdržavanja u mogućnosti da u dogledno vrijeme na drugi način obezbijedi sredstva za život.

(2) U opravdanim slučajevima sud može obavezu plaćanja izdržavanja produžiti.

(3)Tužba za produženje davanja izdržavanja može se podnijeti samo do isteka vremena za koje je izdržavanje određeno.

Član 208

(Prestanak prava na izdržavanje)

Pravo na izdržavanje prestaje ako razvedeni bračni partner ili bračni partner iz poništenog braka, zaključi novi brak ili zasnuje vanbračnu zajednicu ili postane nedostojan tog prava ili ako više ne postoje neki od uslova iz člana 203 ovog zakona.

D) Izdržavanje vanbračnog partnera

Član 209

(Prava vanbračnog partnera na izdržavanje)

(1) Vanbračni partner koji ispunjava uslove iz članova 5 i 203 ovog Zakona ima pravo na izdržavanje od drugog vanbračnog partnera nakon prestanka vanbračne zajednice.

(2) Tužba za izdržavanje iz stava 1 ovog člana može se podnijeti u roku od jedne godine od prestanka vanbračne zajednice.

Član 210

(Odbijanje zahtjeva za izdržavanje zbog ponašanja vanbračnog partnera)

Sud može odbiti zahtjev za izdržavanje vanbračnog partnera, ako se on bez ozbiljnog povodadrugog vanbračnog partnera grubo ili nedolično ponašao u vanbračnoj zajednici, ili ako bi obaveza izdržavanja predstavljala ocitu nepravdu za drugog vanbračnog partnera.

Član 211

(Izdržavanje vanbračnog partnera koje traje određeno vrijeme)

(1) Sud može odluciti da obaveza izdržavanja vanbračnog partnera traje određeno vrijeme, naročito u slučaju kada je tražilac izdržavanja u mogućnosti da u dogledno vrijeme na drugi način osigura i sredstva za život.

(2) U opravdanim slučajevima sud može obavezu izdržavanja produžiti.

(3) Tužba za produženje izdržavanja može se podnijeti samo do isteka vremena za koje je izdržavanje određeno.

Član 212

(Prestanak prava na izdržavanje vanbračnog partnera)

Pravo na izdržavanje prestaje kada izdržavani vanbračni partner zaključi brak ili zasnuje novu vanbračnu zajednicu ili postane nedostojan tog prava ili ako više ne postoji neki od razloga utvrdenih u članu 203 ovog zakona.

E) Izdržavanje majke vanbračnog djeteta

Član 213

(Izdržavanje majke vanbračnog djeteta)

Otac vanbračnog djeteta dužan je, srazmjerno svojim mogućnostima, izdržavati majku svog vanbračnog djeteta za vrijeme od tri mjeseca prije porođaja i jednu godinu nakon porođaja, ako se majka stara o djetetu, a nema dovoljno sredstava za život.

F) Određivanje izdržavanja

Član 214

(Odluka suda o izdržavanju)

(1) U postupku za izdržavanje sud će utvrditi ukupan iznos sredstava potrebnih za izdržavanje.

(2) Prilikom utvrdivanja potreba osobe koja zahtijeva izdržavanje, sud će uzeti u obzir njeno imovinsko stanje, sposobnost za rad, mogucnost zaposlenja, zdravstveno stanje i druge okolnosti od kojih zavisi ocjena njenih potreba.

(3) Prilikom utvrdivanja mogućnosti osobe koja je dužna davati izdržavanje, sud će uzeti u obzir sva njena primanja i stvarne mogućnosti da stice povecanu zaradu, kao i njene vlastite potrebe i zakonske obaveze izdržavanja.

Član 215

(Okolnosti od znacaja za odluku suda o izdržavanju)

(1) Kad se izdržavanje zahtijeva za dijete, sud će pored okolnosti iz člana 214 ovog zakona uzeti u obzir uzrast djeteta, kao i potrebe za

njegovo školovanje.

(2) U postupku za izdržavanje djeteta, sud će posebno cijeniti kao doprinos za izdržavanje djeteta, rad i brigu koju u odgoju i obrazovanju djeteta ulaže roditelj s kojim dijete živi.

(3) Radno sposoban roditelj ne može se osloboditi dužnosti izdržavanja maloljetnog djeteta.

Član 216

(Sporazum o dobrobiti djeteta)

(1) Organ starateljstva će vodeci racuna o dobrobiti djeteta nastojati da se roditelji sporazumiju o visini, odnosno o povecanju doprinosa za izdržavanje djeteta kada to zahtijevaju povecane potrebe djeteta ili to omogucavaju bolje materijalne prilike roditelja.

(2) Sporazum iz stava 1 ovog člana roditelji mogu zaključiti i pred bilježnikom u formi bilježnicki obradene isprave. Bilježnik je ovu ispravu dužan dostaviti Organu starateljstva.

(3) Sporazum iz stavova 1 i 2 ovog člana ima snagu izvršne isprave.

Član 217

(Pokretanje i vodenje postupka u ime maloljetnog djeteta)

(1) Organ starateljstva može u ime maloljetnog djeteta pokrenuti i voditi postupak za izdržavanje, odnosno za povecanje izdržavanja ako roditelj s kojim dijete živi bez opravdanih razloga ne koristi to pravo.

(2) Ako roditelj ne traži izvršenje odluke o izdržavanju, Organ starateljstva će u ime maloljetnog djeteta podnijeti sudu prijedlog za izvršenje.

Član 218

(Ucešce Organa starateljstva u postupku pred sudom)

(1) Ako se u postupku odlučuje o izdržavanju maloljetnog djeteta ili punoljetnog djeteta iz stava 2 člana 195 ovog zakona, Organ starateljstva ucestvuje u tom postupku radi zaštite interesa djeteta.

(2) Sud koji odlučuje u parnici o izdržavanju izvijestit će Organ starateljstva o postupku i pozivati ga na sva ročišta, kao i dostavljati

mu sve odluke donesene u postupku.

Član 219

(Dužnost Organa starateljstva)

Organ starateljstva dužan je na zahtjev suda pribaviti sve podatke od znacaja za donošenje odluke o izdržavanju.

Član 220

(Organ Starateljstva kao opunomoćenik starih i socijalno ugroženih osoba)

Organ starateljstva će, u svojstvu opunomoćenika starih i socijalno ugroženih osoba, ukoliko one same to ne mogu uciniti, pokrenuti i voditi postupak za ostvarivanje njihovog prava na izdržavanje prema srodnicima koji su po odredbama ovog zakona dužni da ih izdržavaju.

Član 221

(Mjesecni iznos izdržavanja)

Osobu koja je dužna davati izdržavanje sud će obavezati na plaćanje budućih mjesečnih iznosa izdržavanja u određenom novčanom iznosu.

Član 222

(Izmjene odluke o izdržavanju)

(1) Izdržavana osoba, kao i obaveznik izdržavanja, može tražiti da sud povisi, snizi ili ukine izdržavanje dosudeno ranijom pravosnažnom presudom ili sporazumom postignutim pred Organom starateljstva ili u formi bilježnicki obradene isprave, ako su se izmijenile okolnosti na osnovu kojih je donesena ranija presuda, odnosno sporazum.

(2) Prava i obaveze utvrdeni izmijenjenom odlukom ne mogu djelovati prije podnošenja zahtjeva.

Član 223

(Pravo na nadoknadu troškova)

Fizicka ili pravna osoba koja je imala troškove radi izdržavanja neke osobe, može tužbom tražiti nadoknadu tih troškova od osobe koja ju

je po zakonu dužna izdržavati, ako su učinjeni troškovi bili opravdani.

Član 224

(Obaveze obveznika izdržavanja)

Obaveznik izdržavanja kojem je prestao radni odnos i koji je zasnovao novi radni odnos dužan je podatke o postojanju izvršne isprave za izdržavanje, te ime i adresu osobe kojoj se to potraživanje treba isplacivati, dostaviti poslodavcu kod kojeg je zasnovao radni odnos.

Član 225

(Obaveze poslodavca obveznika izdržavanja)

Poslodavac kod kojeg je obaveznik izdržavanja zasnovao novi radni odnos dužan je odmah obavijestiti izdržavanu osobu o zasnovanom radnom odnosu, odnosno dati joj potrebne obavijesti o obavezniku izdržavanja koji je kod njega zasnovao novi radni odnos.

Član 226

(Privremene mjere)

(1) U postupku za izdržavanje maloljetnog djeteta ili punoljetnog djeteta nad kojim roditelji ostvaruju roditeljsko staranje, sud može po službenoj dužnosti odrediti privremenu mjeru radi davanja izdržavanja.

(2) U ostalim parnicama za izdržavanje sud će odrediti privremenu mjeru radi davanja izdržavanja samo na prijedlog osobe koja traži izdržavanje.

(3) Privremenu mjeru sud će odrediti ako se ucini vjerovatnim postojanje činjenica od kojih zavisi pravo na izdržavanje, a u postupcima za utvrdivanje majčinstva ili očinstva i ako se ucini vjerovatnim da je tužena osoba roditelj djeteta.

GLAVA VII - IMOVINSKI ODNOSI

A) Imovinski odnosi bračnih partnera

Član 227

(Bračna tekovina i posebna imovina)

Bračni partneri mogu imati bračnu tekovinu i posebnu imovinu.

B) Bračna tekovina

Član 228

(Bračna tekovina)

(1) Bračnu tekovinu cini imovina koju su bračni partneri stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice, kao i prihod iz te imovine.

(2) Pokloni trećih osoba učinjeni za vrijeme trajanja bračne zajednice (u novcu, stvarima, pružanju pomoci radom, i sl.) ulaze u bračnu tekovinu, bez obzira na to koji ih je bračni partner primio, ukoliko drugacije ne proizilazi iz namjene poklona ili se iz okolnosti u momentu davanja poklona može zaključiti da je poklonodavac želio učiniti poklon samo jednom od bračnih partnera.

(3) Dobitak od igara na srecu je bračna tekovina.

(4) Prihodi od intelektualnog vlasništva ostvareni za vrijeme trajanja bračne zajednice su bračna tekovina.

Član 229

(Veličina udjela bračnih partnera)

(1) Bračni partneri su u jednakim dijelovima suvlasnici u bračnim tekovinama, ako nisu drugacije ugovorili.

(2) Budući bračni partneri, odnosno bračni partneri mogu bračnim ugovorom drugačije urediti svoje odnose vezane za bračnu tekovinu.

(3) Ukoliko je u zemljišne knjige kao vlasnik tekovine upisan jedan bračni partner, drugi bračni partner može zahtijevati ispravku upisa.

C) Upravljanje bračnom tekovinom

Član 230

(Upravljanje bračnom tekovinom)

Na bračnu tekovinu primjenjuju se odredbe imovinskog i obligacionog prava ako ovim zakonom nije drugacije određeno.

D) Posebna imovina

Član 231

(Posebna imovina)

(1) Imovina koju bračni partner ima u casu zaključenja braka ostaje njegova posebna imovina.

(2) Posebna je i imovina koju za vrijeme trajanja bračne zajednice jedan bračni partner stekne po pravnom osnovu drugacije od navedenog u članu 228 ovog zakona.

E) Podjela bračne tekovine

Član 232

(Način podjele bračne tekovine)

(1) Podjela bračne tekovine se vrši ugovorom bračnih partnera.

(2) Ako bračni partneri ne zaključe ugovor iz stava 1 ovog člana, podjelu bračne tekovine izvršiti će sud na zahtjev bračnih partnera ili povjerioca bračnog partnera, kako tokom, tako i nakon prestanka braka.

Član 233

(Pravo bračnog partnera kojem je povjereno čuvanje i odgoj djeteta)

(1) Bračni partner kojem je povjereno čuvanje i odgoj djeteta dobit će pri podjeli bračne tekovine, pored njegovog dijela i stvari koje su namijenjene neposrednoj upotrebi djeteta.

(2) Ako se odluka o povjeravanju čuvanja i odgoja djeteta izmijeni, bračni partner iz stava 1 ovog člana će predati stvari iz stava 1 ovog člana drugom roditelju, odnosno osobi kojoj se povjeri čuvanje i odgoj djeteta.

Član 234

(Pravo preče kupnje)

Ako je sud odlucio da se podjela izvrši prodajom stvari zbog toga što je fizicka dioba stvari nemoguca ili je moguca uz znatno smanjenje vrijednosti stvari, bračni partner ima pravo preče kupnje te stvari.

F) Bračni ugovor

Član 235

(Uredenje imovinskih odnosa bračnih partnera)

(1) Bračnim ugovorom mogu se urediti imovinski odnosi bračnih partnera prilikom zaključenja braka, kao i tokom trajanja bračne zajednice.

(2) Za pravosnažnost ugovora neophodno je da isprava bude sastavljena i ovjerena kod nadležnog organa ili bilježnicki obradena.

Član 236

(Zaključenje bračnog ugovora od strane staratelja)

Bračni ugovor može u ime bračnog partnera kojem je oduzeta poslovna sposobnost zaključiti njegov staratelj s odobrenjem Organa starateljstva.

Član 237

(Isključenje primjene prava druge države)

Bračni partneri ne mogu ugovoriti primjenu prava druge države u imovinskopravne odnose.

G) Odgovornost bračnih drugova za obaveze prema trecim osobama

Član 238

(Pojedinacna odgovornost bračnog partnera)

(1) Za obaveze koje je jedan bračni partner imao prije zaključenja braka ne odgovara drugi bračni partner.

(2) Za obaveze iz stava 1 ovog člana, bračni partner odgovara svojom posebnom imovinom i svojim dijelom u bračnoj tekovini.

Član 239

(Solidarna odgovornost bračnih partnera)

Za obaveze koje je jedan bračni partner preuzeo radi podmirenja tekućih potreba bračne, odnosno porodične zajednice, kao i za obaveze za koje po zakonu odgovaraju zajednički oba bračna partnera, odgovaraju bračni partneri solidarno kako bračnom tekovinom, tako i svojom posebnom imovinom.

H) Imovinski odnosi vanbračnih partnera

Član 240

(Imovinski odnosi vanbračnih partnera)

(1) Imovina koju su vanbračni partneri stekli radom u vanbračnoj zajednici koja ispunjava uslove iz člana 5 ovog zakona smatra se njihovom vanbračnom tekovinom.

(2) Na imovinu iz stava 1 ovog člana se shodno primjenjuju odredbe ovog Zakona o bračnoj tekovini.

I) Imovinski odnosi roditelja i djece

Član 241

(Upravljanje imovinom maloljetnog djeteta)

Imovinom maloljetnog djeteta do njegove punoljetnosti u njegovom interesu upravljaju roditelji maloljetnika, osim one koju je maloljetnik stekao radom.

Član 242

(Korištenje prihoda s imovine djeteta)

(1) Prihode iz imovine maloljetnog djeteta roditelji prvenstveno mogu koristiti za njegovo izdržavanje, lijecenje, odgoj i obrazovanje ili ako to zahtijeva drugi interes djeteta.

(2) Roditelji mogu prihode iz stava 1 ovog člana koristiti i za izdržavanje članova porodice u skladu s članom 197 ovog zakona.

Član 243

(Otuđenje i opterećenje imovine djeteta)

(1) Roditelji mogu samo s odobrenjem nadležnog Organa starateljstva otuditi ili opteretiti vrednije stvari i prava iz imovine maloljetnog djeteta radi njegovog izdržavanja, lijecenja, odgoja i obrazovanja ili ako to zahtijeva drugi važan interes djeteta.

(2) Samo s odobrenjem Organa starateljstva roditelji mogu preduzimati pred sudom ili drugim organima procesne radnje koje se odnose na imovinu djeteta.

Član 244

(Troškovi trudnoce i porođaja vanbračnog djeteta)

(1) Troškovi izazvani trudnocom i porođajem vanbračnog djeteta snose majka i otac u skladu sa svojim imovinskim mogućnostima.

(2) U slučaju spora sud će, na zahtjev jednog roditelja, odrediti udio svakog od njih u snošenju troškova iz stava 1 ovog člana.

GLAVA VIII - POSTUPAK PRED SUDOM

A) Opće odredbe

Član 245

(Primjena pravila i propisa)

(1) Odredbama ovog dijela zakona određuju se pravila prema kojima postupaju sudovi kad u posebnim postupcima odlučuju o predmetima u odnosima roditelja i djece, bračnim i drugim predmetima koji se uređuju ovim zakonom.

(2) U postupcima iz stava 1 ovog člana primjenjivati će se odredbe Zakona o parničnom postupku, Zakona o vanparničnom postupku, Zakona o izvršnom postupku, ukoliko ovim zakonom nije drugacije određeno.

(3) U postupku iz stava 1 ovog člana, a posebno pri određivanju rokova i ročišta sud će uvijek obračati naročitu pažnju na potrebu hitnog rješavanja spora radi zaštite interesa djeteta.

Član 246

(Zaštita prava i interesa)

(1) Sud mora po službenoj dužnosti tokom postupka naročito paziti da se zaštite prava i interesi djece i drugih osoba koje nisu sposobne same brinuti se o sebi i svojim pravima i interesima.

(2) Radi zaštite prava i interesa djeteta Organ starateljstva će imenovati posebnog staratelja u svim postupcima u kojima se odlučuje o pravima djeteta.

Član 247

(Ucešce poslovno nesposobne stranke)

(1) Ukoliko stranka nije sposobna sama brinuti se o svojim pravima i interesima u postupku, a nije joj oduzeta poslovna sposobnost, sud će o tome obavijestiti Organ starateljstva radi pokretanja odgovarajuceg postupka.

(2) Sud će prekinuti postupak dok se ne provede postupak oduzimanja poslovne sposobnosti, odnosno, dok ga Organ starateljstva ne obavijesti o obustavi. Za vrijeme prekida postupka mogu se poduzeti samo radnje za koje postoji opasnost od odgode, a naročito one kojima treba osigurati ili zaštiti prava stranke koja nije sposobna sama se brinuti o svojim pravima i interesima.

(3) U slučaju iz stava 1 ovog člana sud može postaviti privremenog zastupnika svakoj stranci u postupku. O postavljanju ovog zastupnika sud će bez odgode obavijestiti Organ starateljstva.

Član 248

(Učešce djeteta s navršenih 14 godina)

(1) Dijete koje je navršilo 14 godina i osoba kojoj je ograničena poslovna sposobnost, za koje sud utvrdi da su sposobni shvatiti znacenje i pravne posljedice svojih radnji, mogu kao stranka ili sudionik u postupku samostalno poduzimati parnične radnje.

(2) Tokom postupka u kojem odlučuje o tome s kojim će roditeljem dijete živjeti, o ličnim odnosima i neposrednim kontaktima djeteta s roditeljem s kojim ne živi, te o roditeljskom staranju, sud mora na odgovarajuci način obavijestiti dijete koje je sposobno shvatiti znacenje pravne posljedice odluke o vodenju postupka i njegovo pravo da izrazi svoje mišljenje. Sudija obavlja neformalni razgovor s djetetom na sudu ili van suda uz posredovanje Organa starateljstva o čemu sastavlja zapisnik.

(3) Zakonski zastupnik osoba iz stava 1 ovog člana može preduzimati radnje u postupku dok one ne izjave da same preuzimaju parnicu.

(4) Osobe iz stava 1 ovog člana za koje sud utvrdi da nisu sposobne shvatiti znacenje i pravne posljedice svojih radnji, kao i dijete koje nije navršilo 14 godina života, u postupku zastupa zakonski zastupnik.

(5) Sud će djetetu postaviti posebnog zastupnika ako su interesi djeteta i njegovog zakonskog zastupnika u suprotnosti, kao i u drugim slučajevima u kojima, s obzirom na okolnosti slučaja, utvrdi da je to potrebno radi zaštite djetetovih interesa.

B) Posebni parnični postupak

Član 249

(Pojam bračnog spora i spora iz odnosa roditelja i djece)

(1) Bračni spor je spor o utvrdivanju postojanja ili nepostojanja braka, o poništenju i razvodu braka.

(2) Sporovi iz odnosa roditelja i djece su sporovi o utvrdivanju i osporavanju majčinstva ili očinstva, te sporovi o tome s kojim će roditeljem dijete živjeti, načinu održavanja ličnih odnosa i neposrednih kontakata djeteta s drugim roditeljem i o roditeljskom staranju i sporovi o izdržavanju djeteta, bez obzira na to da li se rješava samostalno ili zajedno s bračnim sporovima i sporovima o utvrdivanju majčinstva i očinstva.

(3) Radnje u postupcima iz stavova 1 i 2 ovog člana preduzimaju se hitno.

(4) Protiv presude donesene u drugom stepenu u sporovima iz stavova 1 i 2 ovog člana revizija nije dopuštena.

Član 250

(Odlaganje ročišta)

Na prijedlog stranke sud može odložiti zapoceto ročište ako na ročištu nije moguce izvesti neki od dokaza cije je izvodenje određeno, a koji je važan radi zaštite interesa djeteta.

Član 251

(Privremene mjere)

(1) U toku postupka u bračnim sporovima i sporovima za utvrdivanje i osporavanje majčinstva ili očinstva sud može po službenoj dužnosti, rješenjem odrediti privremene mjere radi davanja izdržavanja maloljetnoj djeci kao i njihovog smještaja.

(2) U bračnom sporu privremene mjere iz stava 1 ovog člana sud može odrediti i u korist bračnog partnera po njegovom prijedlogu.

(3) Žalba protiv rješenja iz stavova 1 i 2 ovog člana ne zadržava izvršenje rješenja.

Član 252

(Isključenje javnosti)

U postupku u bračnim sporovima i sporovima iz odnosa roditelja i djece javnost je isključena.

Član 253

(Ograničenje raspolaganja pravima u postupku)

(1) U postupku u bračnim sporovima i sporovima iz odnosa roditelja i djece stranke se ne mogu odreci zahtjeva, priznati zahtjev protivne stranke, niti se nagoditi.

(2) U postupku iz stava 1 ovog člana ne može se donijeti presuda zbog propuštanja, presuda na osnovu priznanja, ni presuda na osnovu odricanja.

(3) U postupku iz stava 1 ovog člana odricanje od tužbenog zahtjeva ima isto pravno dejstvo kao i povlacenje tužbe.

(4) U postupku iz stava 1 ovog člana sud može utvrdivati i činjenice koje stranke nisu iznijele, a može dokazivati i činjenice koje su stranke priznale u postupku, osim ako se zahtijeva sporazumni razvod braka.

Član 254

(Ograničenje obima navoda u žalbi)

U žalbi se ne mogu iznijeti nove činjenice i predlagati novi dokazi, osim ako žalilac dokaže da ih bez svoje krivnje nije mogao iznijeti, odnosno predložiti do zaključenja glavne rasprave kod prvostepenog suda i ako se njihovim iznošenjem, odnosno predlaganjem štite prava i interesi djeteta.

Član 255

(Troškovi postupka)

(1) O troškovima postupka u statusnim stvarima sud će odluciti slobodno, vodeci racuna o okolnostima slučaja i o ishodu postupka.

(2) Stranka je dužna po nalogu suda unaprijed položiti iznos potreban za podmirenje troškova izvodenja dokaza koji je ona predložila. Izuzetno ako sud u postupku u sporu za utvrdivanje i osporavanje majčinstva ili očinstva odredi izvodenje dokaza analizom DNK a

stranke ne polože određeni iznos, troškovi određeni za njegovo izvodenje će se isplatiti iz sredstava suda.

(3) Predvidene troškove iz stava 2 ovog člana snosit će konacno stranka koja je izgubila parnicu.

Član 256

(Učešce Organa starateljstva)

(1) Kada se u postupku pred sudom odlučuje o tome s kojim će roditeljem dijete živjeti i o ličnim odnosima i neposrednim kontaktima djeteta s roditeljem s kojim ne živi, o izdržavanju maloljetnog djeteta ili punoljetnog djeteta iz stava 2 člana 195 ovog zakona, te o drugim sadržajima roditeljskog staranja, sud poziva Organ starateljstva da ucestvuje u tom postupku radi zaštite interesa djeteta.

(2) Organ starateljstva ucestvuje u postupku izvršenja i osiguranja, koji se sprovodi radi ostvarivanja odluke donesene u postupku iz stava 1 ovog člana.

Član 257

(Ovlaštenja i obaveze Organa starateljstva)

(1) Organ starateljstva dužan je odazvati se pozivu suda i ucestvovati u postupku pred sudom.

(2) Kada ucestvuje u postupku pred sudom, Organ starateljstva je ovlašten podnijeti svoj prijedlog i poduzimati druge radnje u postupku radi zaštite prava i interesa djeteta, a naročito iznositi činjenice koje stranke nisu navele, predlagati izvodenje dokaza i ulagati pravne lijekove.

(3) Sud pred kojim se sprovodi postupak iz stava 1 člana 256 ovog zakona obavijestit će Organ starateljstva o pokretanju postupka, pozivati ga na ročište i dostavljati mu podneske stranaka i odluke, bez obzira ucestvuje li Organ starateljstva u postupku.

Član 258

(Prikupljanje i ispitivanje podataka)

(1) Organ starateljstva je dužan na zahtjev suda prikupiti podatke o ličnim i porodičnim prilikama djeteta i stranaka u postupku, kada sud smatra da je to potrebno radi donošenja odluke.

(2) U postupku u kojem odlučuje o izdržavanju maloljetnog djeteta i punoljetnog djeteta iz stava 2 člana 195 ovog zakona, Organ starateljstva je dužan na zahtjev suda prikupiti i ispitati podatke o ličnim i porodičnim prilikama djeteta i stranaka u postupku, te imovinske prilike stranaka, a naročito da li prikazani prihodi odgovaraju stvarnom stanju.

C) Postupak u bračnim sporovima

Član 259

(Pokretanje postupka)

(1) Postupak u bračnim sporovima pokreće se tužbom.

(2) Ako oba bračna partnera zahtijevaju razvod braka, postupak se pokreće sporazumnim prijedlogom za razvod braka.

(3) Ako jedan bračni partner podnese tužbu za razvod braka, a drugi najkasnije do zaključenja glavne rasprave izricito izjavi da ne osporava osnovanost tužbenog zahtjeva, smatrat će se da su bračni drugovi podnijeli sporazumni prijedlog za razvod braka.

(4) Ako jedan bračni partner odustane od sporazumnog prijedloga za razvod braka, a drugi ostane pri zahtjevu da se brak razvede, takav zahtjev smatrat će se tužbom za razvod braka.

Član 260

(Protivtužba)

(1) Tuženi bračni partner može protiv drugog bračnog partnera u bračnom sporu istom sudu podnijeti protivtužbu radi utvrdivanja nepostojanja braka ili za poništenje braka.

(2) O tužbi i protivtužbi sud će, po pravilu, odluciti istom presudom.

(3) Protivtužba se može podnijeti i iz razloga iz kojih se tužba ne bi mogla podnijeti zbog isteka roka za njezino podnošenje.

Član 261

(Zastara prava na postupak)

(1) Pravo na tužbu u bračnom sporu ne zastarijeva, niti je ograničeno drugim rokovima i uslovima, ukoliko ovim zakonom nije drugacije određeno.

(2) Pravo na tužbu za poništenje ili razvod braka ne prelazi na nasljednike bračnih partnera, ali nasljednici bračnog partnera koji je podnio tužbu mogu nastaviti vec zapoceti postupak radi utvrdivanja da je postojala osnova za poništenje ili razvod braka.

(3) Zahtjev za nastavljanje postupka iz stava 2 ovog člana može se istaci u roku od 6 mjeseci od smrti bračnog partnera. Nakon isteka ovog roka, zahtjev se može istaknuti samo u posebnoj parnici.

(4) Odredbe iz stavova 2 i 3 ovog člana primjenjivati će se i kada je podnesen zahtjev za sporazumni razvod braka.

Član 262

(Punomoć za pokretanje postupka)

(1) Ako tužbu u postupku u bračnim sporovima podnosi opunomoćenik stranke, u punomoći se mora navesti koju će tužbu opunomoćenik podnijeti.

(2) U punomoći koja se izdaje za podnošenje tužbe za poništenje braka, mora se izricito navesti razlog iz kojeg se tužba mora podnijeti.

Član 263

(Povlačenje tužbe ili zahtjeva)

(1) U parnicama za razvod braka tužilac može tužbu povuci do zaključenja glavne rasprave bez pristanka tuženog, a s pristankom tuženog dok se postupak pravosnažno ne završi.

(2) Sporazumni prijedlog za razvod braka mogu bračni partneri povuci dok se postupak pravosnažno ne završi.

(3) U slučajevima iz stavova 1 i 2 ovog člana ako je povlacenje tužbe i sporazumnog prijedloga za razvod braka uslijedilo nakon donošenja prvostepene presude, prvostepeni sud će rješenjem utvrditi da je presuda bez pravnog osnova i da se postupak obustavlja. Ovako će sud postupiti i kada je od sporazumnog prijedloga za razvod braka odustao samo jedan od bračnih partnera.

Član 264

(Pobijanje presude)

Presuda kojom se brak razvodi na osnovu sporazumnog prijedloga za razvod braka može se pobijati samo zbog bitnih povreda odredaba parnickog postupka, zbog toga što je pristanak na razvod braka dat u zabludi ili pod uticajem sile ili prevare.

Član 265

(Ponavljanje postupka i povrat u prethodno stanje)

Pravosnažna presuda kojom je utvrdeno da brak ne postoji ili kojom je brak poništen ili razveden, ne može se povodom prijedloga za ponavljanje postupka ili prijedloga za povrat u prethodno stanje izmijeniti u dijelu o prestanku braka, bez obzira da li je neka od stranaka zaključila novi brak.

D) Postupak radi utvrdivanja ili osporavanja majčinstva ili očinstva

Član 266

(Tužba)

(1) Postupak u sporovima radi utvrdivanja ili osporavanja majčinstva ili očinstva se pokreće tužbom.

(2) Tužbu iz stava 1 ovog člana dijete može podici bilo pred sudom opce mjesne nadležnosti, bilo pred sudom na cijem podrucju ima prebivalište, odnosno boravište.

(3) Ako je u sporovima radi utvrdivanja ili osporavanja majčinstva ili očinstva sud u Brčko distriktu BiH nadležan zato što tužilac ima prebivalište u Brčko distriktu BiH, mjesno je nadležan sud na cijem podrucju tužilac ima prebivalište.

Član 267

(Stranke u postupku radi utvrdivanja majčinstva ili očinstva)

(1) Stranke u postupku radi utvrdivanja majčinstva su dijete, žena koja sebe smatra majkom djeteta iz člana 61 i člana 75 stava 3, muškarac koji sebe smatra ocem djeteta, Organ starateljstva, nasljednici iz člana 65 ovog zakona i žena cije se majčinstvo utvrduje.

(2) Stranke u postupku radi utvrdivanja očinstva su dijete, majka djeteta, muškarac koji sebe smatra ocem djeteta iz stava 2 člana 63 i člana 70 ovog zakona, Organ starateljstva, nasljednici iz člana 65 ovog zakona i muškarac cije se očinstvo utvrduje.

Član 268

(Stranke u postupku osporavanja majčinstva ili očinstva)

(1) Stranke u postupku radi osporavanja majčinstva su dijete, žena koja je upisana kao majka djeteta, žena koja sebe smatra majkom iz stava 3 člana 67 ovog zakona i djetetov otac.

(2) Stranke u postupku radi osporavanja očinstva su dijete, majka djeteta, muž majke djeteta, muškarac koji sebe smatra ocem djeteta iz članova 70 i 72 ovog zakona, kao i muškarac koji je priznao očinstvo.

Član 269

(Dopuna tužbe)

(1) Ako tužbom radi utvrdivanja i osporavanja majčinstva i očinstva nisu obuhvacene sve osobe koje, prema odredbama članova 267 i 268 ovog zakona, moraju biti stranke u postupku, sud će tužiocu vratiti tužbu radi dopune navodeci da kao stranku mora oznaciti i osobu koja tužbom nije obuhvacena.

(2) Ako tužilac u roku koji je sud odredio, a koji ne može biti duži od osam dana, ne izvrši dopunu, sud će odbaciti tužbu.

Član 270

(Jedinstveni suparnicari)

Sve osobe koje su u položaju tužioca ili tuženika su jedinstveni suparnicari.

Član 271

(Pristupanje tužbi)

Kada tužbu podnese jedan od tužioca u zakonskom roku, tužbi može pristupiti i osoba kojoj je istekao rok za podnošenje tužbe.

Član 272

(Protivni interesi u postupku utvrdivanja ili osporavanja majčinstva ili očinstva)

(1) Ako dijete i roditelj koji prema zakonu zastupa dijete zajedno podnesu tužbu radi utvrdivanja ili osporavanja majčinstva ili očinstva ako su tuženi istom tužbom, taj će roditelj zastupati dijete i u parnici, ali će Organ starateljstva djetetu postaviti posebnog staratelja, ako između djeteta i roditelja u toj parnici postoje protivni interesi.

(2) Ako se tužbi djeteta radi osporavanja i utvrdivanja majčinstva ili očinstva pridružio roditelj koji po zakonu zastupa dijete, a kojem je istekao rok za tužbu, Organ starateljstva će djetetu imenovati posebnog staratelja.

(3) Ako su dijete i roditelj koji po zakonu zastupa dijete, u parnici u protivnim stranackim ulogama, Organ starateljstva imenovat će djetetu posebnog staratelja.

Član 273

(Medicinsko vještacenje kao dokaz)

(1) Cinjenice od kojih zavisi odlucivanje o predmetu spora sud može utvrdivati i izvodenjem dokaza medicinskim vještacenjem.

(2) U rješenju o izvodenju dokaza medicinskim vještacenjem sud će odrediti rok do kojeg dokaz treba da se izvede, uzimajuci pri tome u obzir sve okolnosti slučaja, a naročito hitnost postupka.

(3) Poziv za izvodenje medicinskog vještacenja uz koji se dostavlja rješenje iz stava 2 ovog člana, sud dostavlja lično strankama.

U pozivu mora biti navedena ustanova u kojoj će se vještacenje izvršiti i vrijeme njegovog izvršenja.

(4) Stranke su obavezne odazvati se na poziv iz stava 3 ovog člana i podvrgnuti se medicinskom vještacenju.

(5) Ako se stranka, uredno pozvana da pristupi vještacenju analizom DNK, nije odazvala pozivu ili se nije podvrgla ovom vještacenju, sud će izdati nalog sudskoj policiji za njeno privodenje na vještacenje.

Troškove ovog privodenja snosi privedena stranka.

(6) Ako vještacenje primjenom drugih medicinskih metoda nije izvedeno zbog neodazivanja stranke ili zbog uskraćivanja njegovog izvodenja, sud će ocijeniti od kakvog je to znacaja.

Član 274

(Sadržaj odluke nakon pravednog medicinskog vještacenja)

(1) U postupku iz stava 3 člana 67 i stava 1 člana 72 ovog zakona sud će na trošak tužiteljice, odnosno tužioca odrediti izvodenje dokaza medicinskim vještacenjem radi utvrdivanja majčinstva, odnosno očinstva.

(2) Ako se medicinskim vještacenjem utvrdi da tužiteljica, odnosno tužilac nije roditelj djeteta sud će odbiti tužbeni zahtjev u cijelosti.

(3) Ako se medicinskim vještacenjem utvrdi da su tužiteljica, odnosno tužilac roditelji djeteta, sud će nastaviti raspravljati i o zahtjevu za osporavanje majčinstva, odnosno očinstva i u jednoj presudi odluciti o oba zahtjeva.

E) Postupak odlucivanja o pitanjima s kojim će roditeljem dijete živjeti, o načinu održavanja odnosa i neposrednih kontakata djeteta s roditeljem i o roditeljskom staranju

Član 275

(Sadržaj odluke suda)

(1) Odlukom kojom se utvrduje da brak ne postoji ili se poništava ili razvodi, kojom se utvrduje majčinstvo ili očinstvo, kao i odlukom donesenom u drugim slučajevima odvojenog života roditelja, sud će odluciti o tome s kojim roditeljem će živjeti maloljetno dijete ili dijete nad kojim se ostvaruje roditeljsko staranje nakon punoljetstva.

(2) Odlukom iz stava 1 ovog člana sud može odluciti o smještaju djeteta i povjeravanju njegovog čuvanja i odgoja drugoj osobi ili ustanovi, ako je to potrebno radi zaštite najboljeg interesa djeteta.

(3) Kada utvrdi postojanje razloga iz člana 136 ovog zakona, sud će odlukom iz stava 1 ovog člana izreci mjeru oduzimanja roditeljskog staranja.

Član 276

(Mišljenje i prijedlog Organa starateljstva)

(1) Prije donošenja odluke iz stava 1 člana 275 ovog zakona sud će zatražiti mišljenje i prijedlog Organa starateljstva. U slučaju razvoda braka roditelja, Organ starateljstva dužan je uzeti u obzir mišljenje lica ovlaštenog za posredovanje.

(2) Mišljenje i prijedlog iz stava 1 ovog člana Organ starateljstva je dužan hitno dostaviti sudu.

(3) U postupku donošenja odluke iz stava 1 ovog člana sud nije vezan zahtjevima stranaka.

Član 277

(Nalaganje predaje djeteta)

(1) U odluci o tome s kojim će roditeljem dijete živjeti sud će, ako je to potrebno, naložiti licu kod kojeg se dijete nalazi da ga preda roditelju.

(2) Odluka iz stava 1 ovog člana obavezuje stranke, Organ starateljstva i lice kod kojeg se dijete nalazi.

(3) U odluci iz stava 1 ovog člana, sud će odrediti rok za predaju djeteta ili naložiti da se dijete preda odmah.

Član 278

(Sporazum roditelja)

Sud može prihvatiti sporazum roditelja o tome s kojim će roditeljem dijete živjeti i o načinu održavanja ličnih odnosa i neposrednih kontakata djeteta s drugim roditeljem i o roditeljskom staranju, ukoliko ocijeni da je sporazum u najboljem interesu djeteta.

F) Postupak u sporovima o izdržavanju

Član 279

(Odluka o izdržavanju djeteta)

(1) O izdržavanju maloljetnog djeteta ili punoljetnog djeteta pod uslovima određenim u članu 195 ovog zakona sud će odluciti odlukom kojom utvrduje da brak ne postoji ili se poništava ili razvodi i odlukom kojom utvrduje majčinstvo ili očinstvo.

(2) Odluku o izdržavanju djeteta iz stava 1 ovog člana sud će donijeti i u drugim slučajevima odvojenog života roditelja.

(3) Sud će odluku o izdržavanju iz stavova 1 i 2 ovog člana dostaviti nadležnom Organu starateljstva.

Član 280

(Pokretanje postupka)

Postupak u sporovima o izdržavanju pokreće se na zahtjev osobe kojoj je odredbama ovog zakona priznato pravo na izdržavanje kao i Organa starateljstva u skladu sa stavom 1 člana 217 ovog zakona.

Član 281

(Primjena propisa)

U postupku u sporovima o izdržavanju nece se primjenjivati odredbe zakona o parničnom postupku koje se odnose na postupak u sporovima male vrijednosti.

G) Mjere osiguranja radi izdržavanja

Član 282

(Vrste mjera osiguranja radi izdržavanja)

(1) Mjere osiguranja prema odredbama ovog zakona su privremena mjera radi izdržavanja i prethodna mjera radi izdržavanja.

(2) Privremenu mjeru radi izdržavanja sud može odrediti prije i u toku postupka u sporovima o izdržavanju.

(3) Prethodnu mjeru radi izdržavanja sud može odrediti nakon pravosnažnosti odluke kojom se dužniku nalaže davanje izdržavanja, koja još nije izvršna.

(4) Privremenu mjeru radi izdržavanja maloljetnog djeteta ili punoljetnog djeteta iz stava 2 člana 195 ovog zakona, sud može odrediti u svakom postupku u kojem se po odredbama ovog zakona odlučuje o pravima i interesima djeteta.

Član 283

(Privremena i prethodna mjera radi izdržavanja)

(1) Privremena mjera radi izdržavanja može se odrediti ako predlagač osiguranja ucini vjerovatnim postojanje obaveze izdržavanja, te da bez donošenja te mjere postoji opasnost za njegove lične ili druge važne interese, ili opasnost da će bez te mjere osiguranja protivnik osiguranja spriječiti ili znatno otežati ostvarenje izdržavanja.

(2) Prethodna mjera radi izdržavanja može se odrediti ako predlagač osiguranja ucini vjerovatnim da bi do nastupanja izvršnosti odluke kojom je naloženo davanje izvršavanja bili dovedeni u opasnost njegovi lični ili drugi važni interesi, ili bi bez te mjere osiguranja bilo spriječeno ili znatno otežano ostvarenje izdržavanja.

(3) Smatra se da postoji opasnost za lične ili druge važne interese predlagača osiguranja ako se mjere osiguranja uzdržavanja određuju u korist maloljetnog djeteta ili punoljetnog djeteta iz stava 2 člana 195 ovog zakona, osim ako se potraživanje odnosi na dio izdržavanja u povecanom iznosu u skladu s povecanim mogućnostima pojedinog roditelja.

(4) Kada se privremena mjera radi izdržavanja određuje u postupku radi utvrdivanja majčinstva ili očinstva, predlagač osiguranja treba uciniti vjerovatnim da je lice protiv kojeg se mjera određuje roditelj djeteta.

Član 284

(Privremena mjera osiguranja)

(1) Privremene mjere osiguranja radi izdržavanja maloljetnog djeteta ili punoljetnog djeteta iz stava 2 člana 195 ovog zakona sud će, ako za to postoji potreba, odrediti i sprovesti po službenoj dužnosti.

(2) U drugim slučajevima mjere osiguranja radi izdržavanja sud može odrediti samo na prijedlog povjerioca izdržavanja.

(3) Organ starateljstva može podnijeti prijedlog za određivanje mjere osiguranja kad je prema odredbama ovog zakona ovlašten podnijeti prijedlog za izvršenje.

Član 285

(Obim privremene i prethodne mjere)

(1) Privremenom mjerom radi izdržavanja može se protivniku osiguranja naložiti davanje izdržavanja u visini koja je neophodna za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba predlagača osiguranja, a može se odrediti i svaka druga mjera iz člana 271 Zakona o parničnom postupku.

(2) Prethodnom mjerom radi izdržavanja može se protivniku osiguranja naložiti davanje izdržavanja u visini koja je određena odlukom o izdržavanju ili u manjem iznosu.

Član 286

(Sadržaj odluke o privremenoj mjeri)

(1) U odluci kojom se određuje mjera osiguranja sud će odrediti vrijeme trajanja te mjere.

(2) Kada je odluka o privremenoj mjeri radi izdržavanja donesena prije pokretanja postupka o izdržavanju, sud će tu odluku dostaviti licu koje je ovlašteno pokrenuti postupak i odredit će rok u kojem treba podnijeti tužbu radi izdržavanja.

Član 287

(Primjena propisa)

U postupcima radi određivanja i sprovodenja mjera osiguranja primjenjivat će se na odgovarajuci način odredbe Zakona o parničnom postupku.

GLAVA IX - POSEBNI POSTUPCI

A) Postupak zaštite od nasilničkog ponašanja u porodici

Član 288

(Pravo na zaštitu od nasilničkog ponašanja u porodici)

(1) Pravo na zaštitu od nasilničkog ponašanja u porodici, imaju bračni partneri, vanbračni partneri i svi članovi porodice.

(2) Zaštitu od nasilničkog ponašanja dužni su pružiti Policija Brčko distrikta BiH i Organ starateljstva

(3) Sva fizicka i pravna lica dužna su odmah po saznanju za nasilničko ponašanje o tome dostaviti obavijest Policiji Brčko distrikta BiH ili Tužilaštvu Brčko distrikta BiH.

Član 289

(Postupanje Policije Brčko distrikta BiH)

(1) Policija Brčko distrikta BiH i Tužilaštvo Brčko distrikta BiH će odmah po prijemu prijave o nasilju u porodici preduzeti sve mjere propisane Zakonom o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH.

GLAVA X - KAZNENE ODREDBE

Član 290

(Kaznene odredbe)

(1) Novčanom kaznom od 2.000 do 20.000 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice odnosno ustanova, ako:

a) primjerak zapisnika o priznanju očinstva bez odlaganja ne dostavi nadležnom matičaru (čl. 52);

b) ne dostavi zapisnik o zasnivanju usvojenja (čl. 90);

c) ne dostavi pravosnažno rješenje o zasnivanju usvojenja nadležnom matičaru (čl. 94);

d) ne dostavi rješenje o raskidu usvojenja nadležnom matičaru (čl. 106);

e) ne obavijesti Organ starateljstva o povredi prava djeteta, a naročito o nasilju, zlostavljanju, spolnim zloupotrebama i zanemarivanju djeteta (čl.136.);

f) roditelju oduzme pravo da živi s djetetom (čl. 136);

g) ne obavijesti nadležnog matičara o stavljanju pod starateljstvo i o prestanku starateljstva ili ne obavijesti zemljišnoknjižni ured nadležnog suda radi upisa starateljstva u zemljišnu knjigu (čl. 151);

h) ne preduzme mjere za zaštitu interesa šticenika do imenovanja novog staratelja (čl. 165);

i) ne obavijesti tražioca izdržavanja o zasnivanju novog radnog odnosa obveznika izdržavanja (čl. 225);

j) ne odstrani lice koje se nasilnički ponaša ili od koje prijeti opasnost od nasilničkog ponašanja (čl. 289);

(2) Novčanom kaznom od 500 do 3.000 KM kaznit će se za prekršaj iz stava 1 ovog člana i odgovorno lice.

GLAVA XI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 291

(Primjena Zakona)

(1) Postupak u predmetima u kojima do dana stupanja na snagu ovog zakona ne bude donesena prvostepena odluka suda i Organa starateljstva završiti će se po odredbama ovog zakona.

(2) Postupak po redovnim i vanrednim pravnim lijekovima u predmetima u kojima nije odluceno do dana stupanja na snagu ovog zakona, završiti će se po odredbama ranijeg zakona.

(3) Ukoliko po redovnim i vanrednim pravnim lijekovima prvostepena presuda bude ukinuta postupak će se voditi po odredbama ovog zakona.

(4) Presuda i rješenje koji su postali pravosnažni prije stupanja na snagu ovog zakona izvršit će se po ovom zakonu.

Član 292

(Uskladivanje nepotpunog usvojenja)

Nepotpuno usvojenje zasnovano po odredbama Porodičnog zakona (“Službeni glasnik SRBiH", br. 21/79 i 44/89) može se na zahtjev usvojitelja uskladiti s odredbama ovog zakona ako su uslovi za zasnivanje potpunog usvojenja postojali u momentu zasnivanja nepotpunog usvojenja i ako postoje u momentu podnošenja zahtjeva.

Član 293

(Prestanak važenja propisa)

Danom pocetka primjene ovog zakona prestaje primjena Porodičnog zakona BiH (“Službeni list SRBiH “ brojevi: 21/79 i 44/89).

Član 294

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu 8. (osmog) dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Brčko distrikta BiH", a primjenjivat će se istekom roka od 3 mjeseca od dana stupanja na snagu.